

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ก่อนเข้าดำรงตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขต การศึกษา 10
2. เพื่อนำเสนอโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่ม โรงเรียนก่อนเข้าดำรงตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ตัวอย่างประชากรที่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด จำนวน 43 คน ศึกษานิเทศก์อำเภอจำนวน 53 คน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจำนวน 191 คน และครูวิชาการโรงเรียนจำนวน 140 คน รวมเป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยทั้งหมด 427 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ฉบับคือ
  - 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครู วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)
  - 2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับปัญหาและ อุปสรรคในการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทาง วิชาของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
  - 2.3 โปรแกรมฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สาระและสมรรถภาพที่พึงประสงค์ กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม แนวการดำเนินการฝึกอบรม การติดตามผล การประเมินผล

2.4 แบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรม มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

3.1 การเก็บข้อมูล เบื้องต้นผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถาม เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2531 ถึงวันที่ 31 เมษายน 2531 รวมเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งแรก 30 วัน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมพร้อมด้วยโปรแกรมฝึกอบรม เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 15 ตุลาคม 2531 ถึง 15 มกราคม 2532 รวมเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ทั้งหมด 93 วัน ได้รับแบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมฉบับที่สมบูรณ์จากศึกษานิเทศก์จังหวัดคินมา 43 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.63 แบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์จากศึกษานิเทศก์อำเภอ 53 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.15 แบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์จากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน 191 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.27 และแบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมจากครูวิชาการโรงเรียน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.55 รวมเป็นแบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืนมาทั้งสิ้น 427 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.83 ของจำนวนแบบประเมินโปรแกรมฝึกอบรมทั้งหมดที่แจกไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1.1 ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จาก
การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

สมรรถภาพด้านความรู้ เกี่ยวกับงานวิชาการและ เทคโนโลยีทางการศึกษา
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในด้านการวางแผนการ
ดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การจัดทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน การ

จัดทำข้อสอบมาตรฐาน และศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

สมรรถภาพด้านอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์หลักสูตร การปรับหลักสูตรส่วนกลางให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การประเมินหลักสูตร การจัดทำแบบฝึกหัด เสริมทักษะและหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อใช้ภายในกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการค่อนข้างมาก

ส่วนสมรรถภาพด้าน ความรู้ เรื่องการทำวิจัย เบื้องต้นและการทำวิจัยในชั้นเรียน การผลิตรายการวิทยุ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน การใช้เครื่องมือเขียนแบบ และเทคนิคด้านงานกราฟิก เช่นการทำแผนภูมิ แผ่นภาพ ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน เทคนิคการพิมพ์ซิลสกรีน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

สมรรถภาพด้านการปฏิบัติงานสอนและการนิเทศการสอน

ในด้าน การปฏิบัติงานสอน และการนิเทศการสอนนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้าน การสอนซ่อมเสริม การจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ส่วนสมรรถภาพด้านอื่น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน

ในด้าน มนุษยสัมพันธ์ และการประสานงาน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาในด้าน ทักษะการเป็นผู้นำ การสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยหลักการประชาสัมพันธ์ หลักการประสานงาน อยู่ในระดับมาก

ส่วนสมรรถภาพด้านอื่น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 1.2 ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจากการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

สมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการ และ เทคโนโลยีทางการศึกษา

ในด้านงานวิชาการ และ เทคโนโลยีทางการศึกษานั้น จากการสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากรพบว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพเกี่ยวกับการใช้ อุปกรณ์สื่อการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์ การจัดทำข้อสอบมาตรฐานและศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 77.14 และ 68.57 ตามลำดับ สมรรถภาพที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการน้อยที่สุดคือ การดำเนินการฝึกอบรมซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.86 เท่านั้น

สมรรถภาพด้านปฏิบัติงานสอนและการนิเทศการสอน

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาในด้าน การนิเทศการเรียน การสอน การจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.57 และ 60.00 ตามลำดับ

สมรรถภาพที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการน้อยที่สุด คือ สมรรถภาพด้านการสอนแบบอภิปราย การสอนแบบบทบาทสมมุติ การสอบแบบสาธิต ซึ่งคิดเป็น ร้อยละ 2.86 เท่านั้น

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้าน การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน ทักษะการเป็นผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 42.86, 37.14 และ 31.42 ตามลำดับ

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถภาพของครู วิชาการกลุ่มโรงเรียน สรุปได้ว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนต้องการพัฒนาสมรรถภาพในด้าน

1. การจัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. การจัดทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
3. การจัดทำข้อสอบมาตรฐาน และศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่ม

โรงเรียน

4. การใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์
5. การนิเทศการเรียนการสอน

6. การสอนซ่อมเสริม
7. การจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
8. ทักษะการเป็นผู้นำ
9. หลักการประชาสัมพันธ์
10. หลักการประสานงาน

ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการ
โรงเรียน เกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม

จากการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรเกี่ยวกับการดำเนินการฝึกอบรม กลุ่ม
ตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า การฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่ม
โรงเรียนควรรใช้ระยะเวลา 5 วัน และกลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่าควรจัดในช่วงปิดเทอม

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการฝึกอบรมควรจะเป็นสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดโดยมีศึกษานิเทศก์จังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอ
เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมร่วมกัน

ควรจัดหน่วยฝึกอบรมออกเป็นหน่วยฝึกอบรมระดับอำเภอ การฝึกอบรมควร
จะเป็นการฝึกอบรมแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีส่วนร่วมในการฝึก
อบรมและได้รับการฝึกปฏิบัติมาก สื่อที่ควรรใช้ในการอบรม คือ เทปโทรทัศน์ สไลด์ ของจริง

วิธีการวัดผลการฝึกอบรมควรรใช้แบบทดสอบ การตรวจสอบผลงาน โดยให้
ผู้ดำเนินการฝึกอบรม เป็นผู้ประเมิน

การติดตามผลการฝึกอบรมควรรใช้วิธี การตรวจสอบผลงาน การสอบถาม
ผู้ใกล้ชิดการประเมินผลงาน โดยให้ศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นผู้ติดตามผล ภายหลังจากเสร็จสิ้น
การฝึกอบรมแล้วอย่างน้อย 3 เดือน

หลังจากที่ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และได้นำไปให้ตัวอย่างประชากรประเมินโปรแกรมฝึกอบรม เมื่อนำมา
วิเคราะห์แล้ว สรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 2.1 สถานภาพของผู้ประเมินโปรแกรมฝึกอบรม

ก. สถานภาพของศึกษานิเทศก์ สรุปได้ดังนี้

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ มากกว่า
ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และส่วนมากมีคุณวุฒิ
ทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในด้านประสบการณ์ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์
ในตำแหน่งระหว่าง 1-10 ปี

ข. สถานภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุใน
ช่วง 31-40 ปี เป็นส่วนมาก ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับ
ปริญญาตรี

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 1-10 ปี
ส่วนด้านประสบการณ์ในตำแหน่งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 3-4 ปี

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและสอนประจำบาง
กลุ่มประสบการณ์เป็นส่วนมาก และมีชั่วโมงสอนประมาณ 61-80 คาบต่อสัปดาห์เป็นส่วนมาก ครู
วิชาการกลุ่มโรงเรียนเพียงส่วนน้อยที่ต้องรับหน้าที่อื่นภายในโรงเรียน ซึ่งในจำนวนนี้มีหน้าที่เป็น
เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนมากที่สุด

ค. สถานภาพของครูวิชาการโรงเรียน

ครูวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุอยู่ใน
ช่วง 31-40 เป็นส่วนมาก ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี

ครูวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 11-20 ปี ส่วน
ในด้านประสบการณ์ในตำแหน่งครูวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ระหว่าง 3-4 ปี

ครูวิชาการโรงเรียนมีหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและสอนทุกกลุ่มประสบ
การณ์เป็นส่วนมาก และมีชั่วโมงสอนประมาณ 61-80 คาบต่อสัปดาห์เป็นส่วนมาก ครูวิชาการ
โรงเรียนเพียงส่วนน้อยที่ต้องรับหน้าที่อื่นในโรงเรียน ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเจ้าหน้าที่การเงิน
โรงเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 2.2 ความเห็นของศึกษานิเทศก์ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน
ต่อโปรแกรมฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพทางวิชาการ แก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

ด้านหลักการของโปรแกรมฝึกอบรม ตัวอย่างประชากรเห็นด้วยมากที่สุดกับการที่ให้มีการฝึกอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนก่อนเข้ารับตำแหน่ง เพราะการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากวิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้า และพัฒนาอยู่เสมอ ดังนั้นการฝึกอบรมพัฒนาครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคุณภาพงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของคน การฝึกอบรมเป็นวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาบุคคลให้มีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฝึกอบรม ศึกษาพิเศษและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในข้อที่ว่า วัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ตั้งขึ้นนี้มุ่งที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่ว่า วัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ตั้งขึ้นนี้ สนองต่อภารกิจและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้วทั้งศึกษาพิเศษและครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมากทั้ง 2 ข้อ

ด้านสาระและสมรรถภาพในโปรแกรมฝึกอบรม ศึกษาพิเศษ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน ในข้อที่ว่า การแบ่งสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ในโปรแกรมฝึกอบรมออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านปฏิบัติงานสอนและการนิเทศการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มและค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก ส่วนข้อที่ว่า เนื้อหาสาระในโปรแกรมฝึกอบรมนี้มีความจำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ศึกษาพิเศษก็มีความเห็นแตกต่างกันกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และศึกษาพิเศษยังมีความเห็นแตกต่างกับครูวิชาการโรงเรียนด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

ศึกษาพิเศษกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังมีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า รูปแบบการฝึกอบรมที่นำเสนอเป็นวิธีการที่ให้โอกาสผู้เข้าอบรมได้แสดงออก มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกอบรม และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และข้อที่ว่า การนำเสนอรูปแบบการอบรมด้วยวิธีนี้ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ตรง โปรแกรมฝึกอบรมนี้

มีประโยชน์และคุณค่าต่อการพัฒนาครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ด้านกิจกรรมฝึกอบรม ศึกษาพิเศษกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

มีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยมีความเหมาะสม สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เข้าอบรมได้ และข้อที่ว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงออก มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวม กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก ส่วนข้อที่ว่าผู้เข้ารับการอบรมประเมินผลด้วยตนเอง สามารถประเมินได้อย่างเที่ยงตรง กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามเห็นด้วยพอสมควร โดยทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน

ศึกษาพิเศษกับครูวิชาการโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน ในข้อที่ว่า หลักการประสานงาน ใช้เทคนิคการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก นอกจากนั้นศึกษาพิเศษกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ยังมีความเห็นแตกต่างกัน ในข้อที่ว่า เทคนิคการฝึกอบรมในโปรแกรมฝึกอบรมได้ใช้เทคนิควิธี เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สภาพการปฏิบัติงานจริง ในการทำงาน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ด้านการดำเนินการฝึกอบรม ศึกษาพิเศษกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

มีความเห็นแตกต่างกัน และนอกจากนั้นศึกษาพิเศษกับครูวิชาการโรงเรียนก็มีความความเห็นแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ในข้อที่ว่าได้มีการระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการไว้เหมาะสม เป็นแนวปฏิบัติได้ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มและค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ศึกษาพิเศษกับครูวิชาการโรงเรียนยังมีความเห็นแตกต่างกัน ในข้อที่ว่า การกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานได้กำหนดไว้เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสองมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ด้านการติดตามผลการฝึกอบรม ตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมี

ความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก โดยทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง
 ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการ
 โรงเรียนต่อโปรแกรมฝึกอบรม จากคำถามปลายเปิด

กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า การดำเนินการฝึกอบรมเสริมสมรรถ
 ภาพทางวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น หากสามารถจัดหาวิทยากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือมีความ
 สามารถเฉพาะด้านได้ยิ่งจะเป็นการดี โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างแบบทดสอบ การใช้อุปกรณ์
 การสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์ และกลุ่มตัวอย่างประชากรยังเสนอความเห็นว่าจะเพิ่ม เวลา
 ให้นานกว่าในรูปแบบการฝึกอบรมที่นำเสนอ

การดำเนินการฝึกอบรมใช้เวลา 5 วัน ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการ
 ดำเนินการฝึกอบรม คือ ช่วงระยะเวลาตอนปิดภาคเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนแรก โดยจัดหน่วย
 ฝึกอบรมออกปฏิบัติการในระดับอำเภอ ซึ่งมีศึกษานิเทศก์จังหวัดร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอ/
 กิ่งอำเภอ เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม มีสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ
 ในการดำเนินงาน ในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลและการติดตามผลการฝึกอบรมนั้น
 เพื่อให้การวัดได้ครอบคลุมและเที่ยงตรง ต้องใช้เทคนิคการวัดหลาย ๆ วิธี เช่น วิธีประเมินโดย
 ให้ผู้เข้าอบรมประเมินกันเองด้วยการวิจารณ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ การประเมินโดยวิทยากร
 ผู้ดำเนินการฝึกอบรม ใช้เทคนิคการตรวจผลงาน การสังเกตความสนใจและการให้ความร่วมมือ
 ในการร่วมกิจกรรม ใช้แบบทดสอบ และแบบประเมินผลการฝึกอบรม ส่วนการติดตามผลการ
 ฝึกอบรม วิธีการติดตามผลโดยให้เพื่อนร่วมงานกรอกแบบประเมิน ตอบแบบสอบถาม และวิธีการ
 ให้ผู้บังคับบัญชาติดตามผล โดยกรอกแบบตรวจสอบผลงาน กรอกแบบประเมินผลการดำเนินงาน
 ตอบแบบสอบถาม ให้มีการรวบรวม วิเคราะห์ และรายงานผลการติดตามโดยศึกษานิเทศก์
 อำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว เป็นระยะเวลา 3 เดือน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จากการ
 สัมภาษณ์และสอบถาม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้าน การจัดทำแผน

การดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน แสดงว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในด้านนี้ คณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เทพา สำเรียง (2531:125) ที่พบว่า ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ ทำให้การวางแผน การดำเนินงานของศูนย์วิชาการไม่เหมาะสม และจากผลการวิจัยของ ชูชาติ ทรัพย์มาก (2521: 77) พบว่าเรื่องการวางโครงการ ดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนให้ดีขึ้น ในบทบาทที่เป็นจริงประธานกลุ่มส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง แต่ในบทบาทที่คาดหวัง ประธานกลุ่มส่วนใหญ่เห็นด้วยระดับมาก แสดงว่าประธานกลุ่มเห็นว่าควรปฏิบัติงานดังกล่าวให้มากขึ้น

นอกจากนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในด้านการจัดทำข้อสอบมาตรฐาน และศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภา คีลสร (2526: 83) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติการสอนของครูประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีความต้องการที่จะพัฒนาอย่างเร่งด่วนในสมรรถภาพด้านการประเมินผล และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Leiter (1977: 770A) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดบกพร่อง ในการสอนที่คณาจารย์แต่ละคนรับรู้ โดยมีจุดหมายเพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการอบรมครูประจำการในด้านการเรียนการสอน พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการที่จะปรับปรุงตนเอง คือ การประเมินผลนักเรียน ประกอบด้วย การพัฒนาความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของการทดสอบ - การใช้ข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย เช่นเดียวกับผลการวิจัยของวูดส์ (Bomblay 1970:11 Citing Woode) พบว่า ครูประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างถึง 50 เปอร์เซ็นต์ ไม่เชื่อว่าตนเองจะมีความสามารถเพียงพอในการประเมินผลการเรียน และจากผลการวิจัยของ จรุง จิโยชค (2527: 121) พบว่า งานด้านการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นว่าตนเองได้ปฏิบัติ งานด้านนี้มากกว่าผู้บริหาร และครูผู้สอนคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุตสวาท พลานันท์กุลธร (2525: 193) ที่กลุ่มตัวอย่างประชากร เห็นด้วยอย่างมากในเรื่อง การทำข้อสอบร่วม เพื่อใช้ภายในกลุ่มโรงเรียน และจากผลการวิจัยของ ชูชาติ ทรัพย์มาก (2521: 77) พบว่า ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติงานในด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

การใช้อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนประเภทโสตทัศนูปกรณ์นั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความต้องการพัฒนาเช่นกัน เนื่องจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ยังมีปัญหามากในการให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอนแก่ครูในโรงเรียนร้อยละ 90 ยังจัดให้มีการหมุนเวียนสื่อต้นแบบให้กลุ่มโรงเรียนยังไม่ทั่วถึง เนื่องจากการบริการสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีลักษณะ ให้บริการประจำที่ ครูผู้สอนต้องมาขยืมสื่อการเรียนการสอนที่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนด้วยตนเอง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ครูไม่ค่อยมาใช้บริการของศูนย์วิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ : รายงานการติดตามผลการนิเทศการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ 2530: 29 อ่างใน เทพา สำเร็จ 2531:113) ดังนั้น ในปี 2531 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีนโยบายเกี่ยวกับการให้บริการสื่อการเรียนการสอนของศูนย์วิชาการ โดยให้ยุทธศาสตร์เชิงรุกของศูนย์วิชาการ ทางศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงได้มีโครงการนำสื่อออกไปบริการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งในการนำสื่อออกไปบริการส่วนมากจะเป็นสื่อที่ครูไม่สามารถนำมาใช้บริการได้ เนื่องจาก เป็นสื่อประเภท โสตทัศนูปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ ซึ่งเป็นสื่อหลักที่มีความยุ่งยากแก่การที่ครูจะนำไปใช้ เนื่องจากมีความยุ่งยากในการใช้ และการบำรุงรักษาดังกล่าว ทำให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งเป็นคณะทำงานที่จะต้องทำหน้าที่ออกไปให้บริการแก่โรงเรียนต่าง ๆ ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้และทักษะในการใช้และการบำรุงรักษา เนื่องจากครูวิชาการเองก็ยังคงคิดว่าตนเองไม่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้ดีพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวูดส์ (Bomblay 1970: 11 Citing Woods) พบว่าครูประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรถึง 50 เปอร์เซ็นต์ ไม่เชื่อว่าตนเองจะมีความสามารถเพียงพอ ในการใช้โสตทัศนูปกรณ์

ส่วนในด้านกรณีการนิเทศการเรียนการสอน ตัวอย่างประชากรที่เป็นศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองและครูวิชาการโรงเรียน มีความเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการนิเทศการเรียนการสอน เพราะที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่า ตนเองไม่สามารถทำการนิเทศได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีข้อจำกัด เรื่องงบประมาณและอัตรากำลัง ซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีรปกรณ (2525: 266) ที่กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอยังมีอัตรากำลังน้อย และปฏิบัติงานวิชาการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาน้อย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเกษม สุตตสันต์ (2526: 90) ที่พบว่าเนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณและอัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ทำให้ศึกษานิเทศก์ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึง จึงน่าจะเป็นเหตุหนึ่งที่จะทำ

ความคาดหวังที่เกี่ยวกับบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการช่วยเหลือนักเรียนสาย วิชาการ เพื่อเป็นแบบอย่างด้านการเรียนการสอนแก่โรงเรียนภายในกลุ่ม เป็นการคาดหวังเพื่อ เป็นการทดแทนบทบาทของศึกษานิเทศก์ ในส่วนที่ยังขาดอยู่ เนื่องจากข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น

นอกจากนั้นศึกษานิเทศก์อำเภอ ยังจะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในการทำงานธุรการที่ได้ รับมอบหมายตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้การนิเทศการเรียนการสอนหย่อนคุณภาพ และไม่ทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526: 70) ดังนั้นทั้งผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์อาจเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน คือผู้ที่จะเป็นตัวแทนของศึกษานิเทศก์ ในการปฏิบัติงานในกลุ่มโรงเรียน (เกษม สุตสันต์ 2526: 90) ส่วนผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ถึง แม้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอยู่บ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย ทำให้ไม่เข้าใจสภาพและ ความต้องการที่แท้จริงในการเรียนการสอน (เกษม สุตสันต์ 2526: 88) ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของ สำเร็จ ยूरชัย (2519: 84) ที่พบว่าครูใหญ่มีความเข้าใจเรื่องหลักการสอนและวิธี การสอนน้อยที่สุด เมื่อครูใหญ่ไม่ค่อยเข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอนก็อาจไม่สามารถสอนหรือ ให้คำแนะนำที่ดีแก่ครูได้ดังนั้นการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนควรจะเป็นหน้าที่ ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

การแต่งตั้งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอน เป็นคณะกรรมการ การนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน นั้นจะเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพในการ นิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ ทรัพย์มาก (2521: 101) ที่พบว่าประธานกลุ่มส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการแต่งตั้งครูที่มีความรู้และ ประสบการณ์ในการนิเทศ เป็นคณะกรรมการนิเทศการศึกษาของกลุ่มโรงเรียน โดยมีความต้องการให้ ปฏิบัติมากขึ้น เนื่องจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนย่อม เข้าใจ เกี่ยวกับการสอนได้ดี ยิ่งในปัจจุบันนี้ครูเป็นจำนวนมากที่มีความสามารถใช้เทคนิควิธีสอนใน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและประชาชนทั่ว ไป ครูบางคนมีความรู้ความสามารถสูงกว่าผู้ให้การนิเทศศึกษามาก ทั้งนี้อาจจะ เป็นเพราะครู เหล่านั้น มีความสนใจใฝ่หาความรู้ และความก้าวหน้าทางวิชาการตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นครู บางคนจะสามารถให้การนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดี ถ้าเขาได้มีโอกาสรับมอบหมาย (รุ่ง พูลสวัสดิ์-ม.ป.ป. 47-48) ทั้งนี้เพราะการนิเทศการศึกษาที่จัดกระทำโดยบุคคลผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในโรงเรียนประจำ เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีคุณภาพสูง

ชั้นอย่างรวดเร็วและถูกต้องตรงกับปัญหาของโรงเรียน เนื่องจากบุคลากรผู้ทำการนิเทศการศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงานประจำอยู่ในโรงเรียนอยู่แล้ว ย่อมมีความใกล้ชิดครูและนักเรียนมากกว่า สามารถเห็นปัญหาได้ถูกต้องและชัดเจนมากกว่า (วินัย ตะสถิตย์ 2522: 48)

การมอบหมายให้ครูฝ่ายวิชาการทำหน้าที่ในการนิเทศการศึกษามีผลดีหลายประการดังนี้ ทำให้ผู้ได้รับการมอบหมายให้ไปนิเทศทำการนิเทศได้อย่างทั่วถึง ให้การนิเทศตรงเป้าหมาย ตรงตามความต้องการของโรงเรียน ของครู เพราะครูเหล่านั้นรู้สภาพของโรงเรียนดีอยู่แล้ว ทั้งยังเป็นการประหยัดทรัพยากรและงบประมาณค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานลงได้มาก (รุ่ง พูลสวัสดิ์ ม.ป.ป.: 50)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวศึกษานิเทศก์จึงเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นบุคคลที่สามารถทำหน้าที่แทนตนในการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศที่ว่า การนิเทศการศึกษาที่ดี คือการนิเทศที่ทำให้ครูสามารถนิเทศกันเองได้ ดังนั้นศึกษานิเทศก์จึงมีความเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการนิเทศการเรียนการสอน

ส่วนครูวิชาการโรงเรียนนั้นก็มีความเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการนิเทศการเรียนการสอนเช่นกัน เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ครูโดยทั่วไปไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์โดยตรง จึงมีความต้องการการนิเทศจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนแทน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกษม สุตตสันต์ (2526: 8) ที่พบว่า เมื่อครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนซึ่งรับหน้าที่ทั้งในการปฏิบัติการสอนและเป็นผู้นำช่วยเหลือครูผู้สอนภายในกลุ่มโรงเรียน ครูผู้สอนโดยทั่วไปจึงมีความคาดหวังต่อบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านปฏิบัติงานสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูในโรงเรียน

เนื่องจากการปฏิบัติงานของครูส่วนใหญ่ครูต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และอาจจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องบ้าง เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ แต่ความช่วยเหลือที่ได้รับ เป็นแต่เพียงคำแนะนำให้ปฏิบัติ มีโอกาสไม่มากที่จะได้เห็นการสาธิตหรือตัวอย่างการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะศึกษานิเทศก์นิยมที่จะให้คำแนะนำมากกว่าที่จะทำ ให้ครูเห็นเป็นตัวอย่าง ครูมีความเห็นว่าศึกษานิเทศก์เก่งแต่ทฤษฎีปฏิบัติจริงไม่ได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง 2515: 77 อ้างในเกษม สุตตสันต์ 2526: 88) จึงทำให้ครูมีความต้องการการนิเทศจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ ทรัพย์มาก

(2521: 97) ที่พบว่าด้านการนิเทศการศึกษา ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์ครูวิชาการโรงเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนมีความเห็นว่าการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในด้านนี้ นอกจากการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปแล้ว การออกไปให้การนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนส่วนมากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะออกไปนิเทศติดตามโครงการต่าง ๆ มากกว่า ซึ่งครูวิชาการโรงเรียนมีความเห็นว่าการภายในกลุ่มโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือในด้านจัดการกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยตรง แต่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานด้านนิเทศการเรียนการสอนโดยตรงน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร ไคลมี (2528:74) ที่พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดให้ครูได้รับการนิเทศการสอนในชั้นเรียนโดยตรง สาเหตุอาจจะเป็นเพราะครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังขาดความรู้ความสามารถในด้านนี้ ดังนั้นครูวิชาการโรงเรียนจึงมีความเห็นว่าการภายในกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาในด้านนี้

ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองมีความต้องการที่จะพัฒนาสมรรถภาพในด้านนี้เช่นกัน เนื่องจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นว่าการให้สอดคล้องและสนองนโยบายเร่งรัดคุณภาพการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน การเร่งรัดพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นวิธีหนึ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงเห็นว่าตนเองในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียนมีความจำเป็นต้องปฏิบัติงานในด้านนี้ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรุง จิโยช (2527:78) ที่พบว่าด้านการนิเทศการศึกษา ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นว่าการตนเองได้ปฏิบัติจริงด้านนิเทศการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่าในการปฏิบัติงานด้านนี้ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนมากปฏิบัติงานมากในการออกนิเทศติดตามผลโครงการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของครูวิชาการโรงเรียนส่วนการนิเทศการเรียนการสอนโดยตรง เช่น การสาธิตการสอน การสังเกตการสอน ไม่ค่อยจะมีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร สุขเกษม (2526: 57) ซึ่งพบว่า กรรมการกลุ่มโรงเรียน และครูผู้สอนเห็นว่า การปฏิบัติจริงในด้านการจัดการนิเทศการศึกษาด้านการเรียน

การสอนโดยตรงตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ในโรงเรียนมีการปฏิบัติน้อย

ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในด้านนี้ จะได้มีความรู้ ความสามารถในการนิเทศการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง ตามกระบวนการนิเทศการศึกษา จะได้สามารถปฏิบัติการนิเทศที่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างถูกต้อง ตามกระบวนการนิเทศศึกษาอันจะทำให้สามารถปฏิบัติการนิเทศที่เน้นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านสอนซ่อมเสริมมาก เนื่องจากระบบการวัดผลประเมินผลการสอนได้เปลี่ยนไปตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 ซึ่งให้นักเรียนที่มีเวลาเรียนครบ 80% และสอบได้ระดับคะแนนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป ที่ผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ 60% ได้เลื่อนขึ้นไปเรียนที่ชั้นที่สูงขึ้น เพื่อลดอัตราการสูญเปล่าทางการศึกษาอันเนื่องมาจากเด็กตกชั้น แต่ครูจะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมในจุดประสงค์ที่นักเรียนยังไม่ผ่านในชั้นที่ผ่านมา กอปรกับทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายเกี่ยวกับ การเร่งรัดคุณภาพทางการศึกษา ดังนั้นการสอนซ่อมเสริมจึงเป็น เทคนิควิธีหนึ่งในอันที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือทางการเรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพทางการเรียนให้เจริญงอกงามขึ้นตามอัตราแห่งตน ซึ่งจะทำให้คุณภาพของนักเรียนในระดับประถมศึกษาสูงขึ้น ครูวิชาการในฐานะผู้นำทางวิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียน จะต้องเป็นผู้ปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนเพื่อซ่อมเสริมตามกระบวนการที่ถูกต้องและมีรูปแบบในการจัดที่มีประสิทธิภาพ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อซ่อมเสริม ส่วนในเทคนิคและวิธีการสอนโดยทั่วไปนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการน้อย เนื่องจากในด้านการสอนนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนได้มีการปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็ได้เคยมีการจัดโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษามาแล้วครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2529

ในด้านสมรรถภาพในการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนามาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ได้เน้นให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น

แม้ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการฝึกทักษะให้เด็กมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ เพื่อให้การเรียนการสอนต่อวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จึงให้มีการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนขึ้น ให้เป็นงานหนึ่งของศูนย์วิชาการ ซึ่งเป็นศูนย์ที่ให้บริการทางด้านวิชาการโดยตรงอยู่แล้ว ฉะนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในฐานะที่เป็นคณะทำงานของศูนย์วิชาการจึงมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งในด้านการจัดการและบริการแก่โรงเรียนในกลุ่ม ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในด้านนี้มาก เพราะครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเองก็ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ เนื่องจากการแต่งตั้งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่สามารถสรรหาผู้มีความรู้ทางนี้โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่พบว่า การดำเนินการในกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่หนังสือ เนื่องจากไม่มีผู้มีความรู้ด้านนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527: 50) จึงทำให้ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีความรู้ และเทคนิคในการจัดกิจกรรมบริการงานห้องสมุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2527: 52) และจากการวิจัยของ สุตสวาท พลานันทกุลธร (2525: 207) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นด้วยกับการจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงานในกลุ่มตัวอย่างประชากร มีความเห็นว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความต้องการพัฒนา ทักษะการเป็นผู้นำ เนื่องจากการที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียนได้นั้นจะต้องมีทักษะในการใช้ภาวะผู้นำได้ถูกต้องตามสถานการณ์ จึงจะได้รับความร่วมมือจากคณะครูเป็นอย่างดี เพราะหากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้นำที่ดี สามารถสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาแก่ครูแล้วคณะครูก็ยินดีที่จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะการขาดศรัทธาเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้ยังไม่ก้าวหน้าต่อไปในทิศทางที่ต้องการ (สุมน อมรวิวัฒน์ 2530: 68 อ้างจากพระราชวรมณี) ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงจำต้องสร้างความศรัทธาแก่ครูภายในกลุ่มโรงเรียน เนื่องจากครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจะต้องทำงานร่วมกับคณะทำงานเอง กรรมการกลุ่ม และคณะครูภายในกลุ่มโรงเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จรูญ จิยโชค (2527: 121) ที่พบว่า งานด้านความร่วมมือประสานงาน ครูผู้สอนมีความเห็นว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็น แต่จากรายการรายงานของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พบว่ายังมีปัญหาด้านความร่วมมือประสานงานภายในกลุ่มโรงเรียน (กรมวิชาการ 2524:8 อ้าง
 ใน ปัญหา หมิ่นบาล 2529:182) ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงมีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพ
 ด้านการประชาสัมพันธ์ และการประสานงาน เนื่องจากเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน
 ถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึง การดำเนินงานและโครงการต่าง ๆ จะทำให้บุคลากรภายใน
 กลุ่มโรงเรียนได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายและแนวทางการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน และถ้าได้มีการ
 ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ก็จะทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ
 สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สถานภาพของผู้ประเมินโปรแกรมฝึกอบรม

สถานภาพของตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้ประเมินโปรแกรมฝึกอบรม ทั้งสามกลุ่มคือ ศึกษ
 ษานิเทศก์ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ส่วนมากจะเป็นเพศชายซึ่งเป็นการสะ
 ดวกต่อการออกปฏิบัติหน้าที่ภายในกลุ่มโรงเรียน ทำให้มีความคล่องตัวขึ้นตัวอย่างประชากรส่วน
 มากมีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี วุฒิต่างการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เมื่อพิจารณาถึงวัยวุฒิและ
 คุณวุฒิแล้วนับเป็นช่วงอายุที่กำลังอยู่ในวัยที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานสูง กำลังอยู่ในช่วงที่
 มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานเป็นอย่างดี และกำลังอยู่ในช่วงที่มีประสบการณ์ในการทำงาน
 ระหว่าง 1-10 ปี เป็นช่วงที่กำลังมีความต้องการสร้างประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนต่อโปร
 แกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

จากการประเมินโปรแกรมฝึกอบรมของตัวอย่างประชากรพบว่าตัวอย่างประชากรทั้ง
 สามกลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ในแต่ละด้านเท่านั้น

ด้านหลักการ กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เห็นด้วยอย่างมากกับหลักการของ
 โปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทงความ

ดังนั้นหลักการของโปรแกรมฝึกอบรมนี้จึง เป็นหลักการที่สม เหตุผลในการจัดโปรแกรม
 ฝึกอบรม

ด้านวัตถุประสงค์ ศึกษานิเทศก์และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความ เห็นแตกต่างกันใน
 ข้อที่ว่าวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ตั้งขึ้นนี้มุ่งที่จะพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่ม

โรงเรียน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและข้อที่ว่า วัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ตั้ง
 ขึ้นนี้สนองต่อภารกิจและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะ เนื่องจาก ศึกษา
 นิเทศก์ยังไม่ เข้าใจถึงบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติงานจริงภายในกลุ่ม
 โรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มและค่าเฉลี่ยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง
 สองมีความ เห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ด้านสาระและสมรรถภาพในโปรแกรมฝึกอบรม ศึกษา นิเทศก์และครูวิชาการกลุ่ม
 โรงเรียนมีความ เห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า การแบ่งสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนใน
 โปรแกรมฝึกอบรมออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการและ เทคโนโลยีทาง
 การศึกษา ด้านปฏิบัติงานสอนและการนิเทศการสอน ด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน
 มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และข้อที่ว่า เนื้อหาสาระ
 ในโปรแกรมฝึกอบรมมีความ จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่ม
 โรงเรียน นอกจากศึกษา นิเทศก์จะมีความ เห็นแตกต่างกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนแล้ว ศึกษา
 นิเทศก์ยังมีความ เห็นแตกต่างกับครูวิชาการโรงเรียนด้วย อาจจะ เนื่องจากศึกษา นิเทศก์ยังไม่
 เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ปฏิบัติในกลุ่มโรงเรียน ส่วนครูวิชาการ
 โรงเรียนนั้นต้องทำงานประสานกับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอยู่ เสมอจึงทำให้ เข้าใจบทบาทของครู
 วิชาการกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกับครูวิชาการโรงเรียนจึงมีความ เห็นไม่
 แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง
 สามกลุ่มมีความ เห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ศึกษา นิเทศก์กับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนยังมีความคิด เห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า รูปแบบ
 การฝึกอบรมที่น่า เสนอนี้ เป็นวิธีการที่ให้โอกาสผู้ เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงออกมีส่วนร่วมในกิจกรรม
 ฝึกอบรม และ เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและข้อที่ว่า การนำเสนอรูปแบบของการอบรมด้วยวิธีนี้ทำ
 ให้ผู้ เข้ารับการอบรมเกิดการ เรียนรู้และประสบการณ์ตรง ซึ่งเมื่อดูจากค่าเฉลี่ย ปรากฏว่า
 ค่าเฉลี่ยความเห็นของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมากกว่าค่าเฉลี่ยความเห็นของศึกษา นิเทศก์ อาจ
 จะ เป็น เพราะศึกษา นิเทศก์ ยังมีความ เชื่อในการฝึกอบรมแบบเดิม ซึ่งจากรายงานผลการฝึกอบรม
 เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา จากการฝึกอบรมนาร่องของ
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า บางจุดอบรมผู้ดำเนินการฝึกอบรมไม่ เข้าใจบทบาทหน้าที่ ทำ
 หน้าที่ เป็นผู้บรรยายและแสดงบทบาทมากเกินไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ม.ป.ป. : 13) และจากการวิจัยของสมปอง ชดกึ่ง (2531: 208) ยังพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรมยังติดอยู่กับการฝึกอบรมแบบ เดิมทำหน้าที่เพียงเป็นผู้บรรยายให้ความรู้ ไม่มีความเป็นอันเองกับผู้เข้ารับการอบรม ขาดการกระตุ้นยั่วยุให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วม ส่วนครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นมากกว่าศึกษานิเทศก์ แสดงว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นด้วยกับรูปแบบการฝึกอบรมดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา ที่ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ชอบวิธีการศึกษาอบรมแบบนี้ เพราะเป็นวิธีการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แสดงออกคล้าย เครียดสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. : 79) แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มและค่าเฉลี่ยรวม กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

ส่วนในด้านประโยชน์และคุณค่าต่อการพัฒนาครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแล้วครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเห็นด้วยมากกว่าศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้ เนื่องจากโปรแกรมฝึกอบรมนี้มุ่งที่จะพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนโดยตรง ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงเห็นว่าโปรแกรมฝึกอบรมนี้มีประโยชน์ เนื่องจากสาระและสมรรถภาพของโปรแกรมฝึกอบรม ตรงกับความต้องการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนใจ บุญอารี (2522: 110) โครงการควรจะเริ่มมาจากความต้องการของครูและครูควรเข้ารับการฝึกอบรม ด้วยความต้องการที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ และต้องการที่จะปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้น จากการศึกษาวิจัยของ ปัญญา หมั่นบาล (2528: 187) ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนหนึ่งได้แสดงความเห็นว่า การจัดประชุมอบรมของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ผ่านมา นั้น เน้นแต่หลักการไม่ได้ เน้นการปฏิบัติให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนสามารถนำไปใช้ได้ น่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไม่ค่อยสนใจและเห็นความสำคัญของการประชุมอบรมที่หน่วยงานจัดขึ้น เพราะสิ่งที่หน่วยงานจัดไม่ตรงกับความต้องการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน แม้ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะ เคยจัดอบรมครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน แต่การฝึกอบรมดังกล่าวใช้เวลาสั้นๆเกินไป เนื้อหาส่วนใหญ่จะ เน้นแต่ความรู้ความเข้าใจและการใช้หลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : อ่างใน ปัญญา หมั่นบาล 2529 :183) และ เน้นในด้านการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ

สมพงษ์ จิตระดับ (2527 : 2) กล่าวว่า การกำหนดตัวนวัตกรรมที่จะเผยแพร่อบรมในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่มักเป็นความคิด ความต้องการของผู้จัด ผู้บริหารการศึกษา ผู้มีอำนาจ เป็นผู้คัดเลือก เจาะจงและดำริให้มีขึ้น โดยคิดว่าครูผู้เข้ารับการอบรมควรรู้ ควรจะทราบและเอาไปปฏิบัติได้ ดังนั้นการนำเสนอโปรแกรมฝึกอบรมนี้จึงมีคุณค่าต่อการพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ตามความเห็นของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ด้านกิจกรรมฝึกอบรม ศึกษา นิเทศก์ และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า กิจกรรมสร้างความคุ้นเคยมีความเหมาะสม สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เข้าอบรมได้ และข้อที่ว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ แสดงออกมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้ศึกษา นิเทศก์กับครูวิชาการโรงเรียนยังมีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า หลักการประสานงาน ใช้เทคนิคการฝึกอบรมด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยศึกษา นิเทศก์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน อาจจะเนื่องมาจากศึกษา นิเทศก์มีความเห็นว่า กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่มีความยากลำบากในการควบคุม ให้ออกมาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับเทคนิคและความสามารถของผู้ดำเนินการฝึกอบรม เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมปอง ชดกั้ง (2531: 141) ที่พบว่าจุดด้อยของกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นผลเนื่องมาจาก วิธีการจัดกิจกรรมและการควบคุมของผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งพบว่ามีภาระตุน แนะนำและสรุปเนื้อหาโดยผู้ดำเนินการฝึกอบรมน้อยมากในด้าน ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้าอบรม จากการติดตามประเมินผลการฝึกอบรม ในโครงการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา การฝึกอบรมนาร่องภาคเหนือ พบว่าการอบรมทั้งสองช่วงปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ดำเนินการฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการอบรมมีค่อนข้างน้อย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2529: 176) และจากจุดฝึกอบรมนาร่องในภาคใต้ พบว่า ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เข้าอบรมในช่วงแรกของการฝึกอบรมมีการแยกกันระหว่างครูชายและครูหญิง การช่วยเหลือกันและกันน้อย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2529: 224) จึงทำให้ศึกษา นิเทศก์ เห็นด้วยน้อยกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวม กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก

ส่วนข้อที่ว่า ผู้เข้ารับการอบรมประเมินผลด้วยตนเอง สามารถประเมินผลได้อย่างเที่ยงตรง กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามเห็นด้วยพอสมควร โดยทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน อาจจะเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่าทำให้ผู้เข้าอบรมประเมินด้วยตนเองนั้นอาจจะมีภาระค่าใช้จ่ายเข้าข้างตนเองได้

เกี่ยวกับ เทคนิคการฝึกอบรมในโปรแกรมฝึกอบรมได้ใช้ เทคนิควิธีการที่เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่สภาพการปฏิบัติจริงในการทำงานนั้น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกับศึกษานิเทศก์ก็มีความเห็นแตกต่างกัน โดยศึกษานิเทศก์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศึกษานิเทศก์ไม่ทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการปฏิบัติงานจริง แต่เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม และค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

ด้านการดำเนินการฝึกอบรม ศึกษานิเทศก์กับครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์กับครูวิชาการโรงเรียนมีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า ได้ระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการไว้เหมาะสม เป็นแนวปฏิบัติได้ นอกจากนี้ศึกษานิเทศก์ครูวิชาโรงเรียนยังมีความเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่า การกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานได้กำหนดไว้เหมาะสม เมื่อดูจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มแล้ว พบว่าศึกษานิเทศก์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะศึกษานิเทศก์เห็นว่าตนมีงานประจำที่จะต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว การที่จะให้ไปรับผิดชอบในการฝึกอบรมนั้น เป็นการเพิ่มภาระการทำงานขึ้น ศึกษานิเทศก์จึงเห็นด้วยน้อยกว่า ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียนเห็นด้วย ซึ่งเห็นว่าการกำหนดหน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบดำเนินงานไว้เหมาะสม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มและค่าเฉลี่ยรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างมาก

ด้านการประเมินผลและการติดตามผล ตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างมาก โดยทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันทุกข้อกระทง แสดงว่าวิธีการประเมินผล และติดตามผลการฝึกอบรมที่เสนอในโปรแกรมฝึกอบรม เป็นวิธีการที่เหมาะสม สามารถวัดผลการฝึกอบรมได้ ยกเว้นการให้ผู้เข้าอบรมวัดผลด้วยตนเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่าไม่น่าจะเป็นวิธีที่เชื่อถือได้

รูปแบบของการฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น เน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งเป็นวิธีการฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม เป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา หมื่นบาล (2527: 177) ที่พบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น เห็นว่าควรจัดแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ และสอดคล้องกับ ชวนพิศ นรเดชาพันธ์ (2524: 121) กรรณิการ์ พงษ์สนธิ (2524: 116) และสุนัน แก้วยัง (2525: 115) ที่พบว่าคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีความต้องการให้จัดกิจกรรมพัฒนาอาจารย์ ด้วยวิธีประชุมเชิงปฏิบัติการมากที่สุด และจากการวิจัยของเอ็ดวาร์ด (Edwards 1975 : 3581-A) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในด้านกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรมครูประจำการ พบว่าครูประจำการต้องการกิจกรรมประเภทการประชุมปฏิบัติการ

รูปแบบการดำเนินการฝึกอบรม ยึดรูปแบบการผสมผสานระหว่างเทคนิคการฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นในการฝึกอบรม เป็นศูนย์กลาง และเทคนิคการฝึกอบรมที่ยึดผู้เข้ารับการฝึกอบรม เป็นศูนย์กลางเป็นหลัก

เทคนิคการฝึกอบรมในรูปแบบการฝึกอบรม การศึกษาด้วยตนเองจากเอกสารและสื่อประสม การอภิปราย การระดมความคิด บทบาทสมมุติ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การบรรยายประกอบสื่อ การศึกษาด้วยตนเองจากสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น เทปโทรทัศน์ สไลด์ และจากสื่อประเภทกราฟิกต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ แผ่นภาพ แผนภูมิ และการสาธิต

การดำเนินการฝึกอบรมใช้เวลา 5 วัน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การดำเนินการโครงการประชุมปฏิบัติการของ ดนัย เทียนพุด (2525: 52) และจากการวิจัยของ ปัญญา หมื่นบาล (2529: 177) พบว่า เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากรเห็นว่า ควรใช้เวลา 1-5 วัน และจากผลการวิจัยของ เครือวัลย์ ลีมียะศรีสกุล (2529: 56) ซึ่งได้ทำการวิจัยการบริหารงานฝึกอบรมขององค์การรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย พบว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมคือ 4-5 วัน

ช่วงเวลาในการดำเนินการฝึกอบรม คือ ช่วงปิดเทอมก่อนเปิดเทอมแรก เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เตรียมวางแผนการนำความรู้ไปใช้ทันกาลในตอนเปิดเทอม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้เข้าอบรม ที่เสนอว่า การฝึกอบรมควรจัดฝึกอบรมในระหว่างปิดเทอม (สมปอง ชดกั้ง 2531: 161) และจากการวิจัยของปัญญา หมื่นบาล (2529: 177) พบว่าศึกษานิเทศก์ ครูวิชา

การกลุ่มโรงเรียนเห็นว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจัดในช่วงปิดเทอม เนื่องจากเป็นช่วงที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนว่างจากงานประจำ สามารถเข้ารับการอบรมได้เต็มที่

หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งจากการวิจัยของปัญญา หมั่นบาล (2529: 176) ที่พบว่าทั้งครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน การที่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ เห็นว่าสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการพัฒนาสมรรถภาพครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น อาจเป็นเพราะครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ เห็นว่าการพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เป็นหน้าที่โดยตรงของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยมีศึกษานิเทศก์จังหวัดร่วมกับศึกษานิเทศก์อำเภอร่วมกันดำเนินการ เพราะในด้านวิทยากรนั้น ถือว่าศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถสูงกว่าครูโดยทั่วไป (ปัญญา หมั่นบาล 2529: 185) วิทยากรจึงควรมาจากศึกษานิเทศก์จังหวัดมากที่สุด รองลงมาคือ ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ (ปัญญา หมั่นบาล 2529: 176) และจากรายงานการประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา โดยสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2529: 226) พบว่าในด้านความเหมาะสมของวิทยากร ผู้ดำเนินการฝึกอบรมระดับจังหวัดนั้น ทั้งส่วนรวมและในแต่ละจุดฝึกอบรมประเมินตรงกันว่าวิทยากรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสามารถในการใช้สื่อในระดับมาก มีความสามารถในการจัดกิจกรรมสอดแทรกระหว่างฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

ด้านการประเมินผล และการติดตามผล เพื่อให้การวัดมีความครอบคลุมและเที่ยงตรง ควรใช้เทคนิคการวัดหลาย ๆ วิธี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประอร สุนทรวิภาค (2526: 85) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์การประเมินผลโครงการฝึกอบรมในประเทศไทย ซึ่งพบว่า ผู้ดำเนินการฝึกอบรม และผู้ประเมินการฝึกอบรม ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรมีความเห็นว่า รูปแบบวิธีการวัดผลและประเมินผลควรใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน ดังนั้นในรูปแบบการฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงได้ เสนอวิธีการประเมินผลการฝึกอบรมไว้หลายวิธี เช่น การประเมินโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินกันเองด้วยการวิจารณ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์

การประเมินโดยวิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งเป็นวิธีที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญหา หมิ่นบาล (2529: 177) ที่ตัวอย่างประชากรเห็นว่าผู้ดำเนินการจัดควรเป็นผู้ติดตามและ ประเมินผล โดยให้วิทยากรทำการตรวจสอบผลงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญหา หมิ่นบาล (2529: 177) ที่พบว่า ควรประเมินผลการพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่ม โรงเรียนด้วยการประเมินผลงานในขณะที่ทำกิจกรรม นอกจากนั้นในโปรแกรมฝึกอบรมยังได้เสนอ ให้มีการสังเกตความสนใจ และการให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม การใช้แบบทดสอบและ แบบประเมินผลการฝึกอบรม

ส่วนวิธีการติดตามผลการอบรม

วิธีติดตามผลโดยให้เพื่อนร่วมงาน กรอกแบบประเมิน ตอบแบบสอบถาม และวิธีการ ติดตามโดยให้ผู้บังคับบัญชา กรอกแบบตรวจสอบผลงาน กรอกแบบประเมินผลการดำเนินงานซึ่ง เป็นวิธีที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญหา หมิ่นบาล (2529: 186) ที่พบว่าทั้งครูวิชาการกลุ่ม และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน ว่าการติดตามผลและประเมินผลการพัฒนา ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนั้น ควรติดตามและประเมินด้วยการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู วิชาการกลุ่มโรงเรียน

ในการติดตามประเมินผลให้ เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอในการออก นิเทศติดตามผลหลังจากฝึกอบรมเสร็จแล้ว ศึกษานิเทศก์อำเภอควรจะได้ นิเทศติดตามผลใน การนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติและกระตุ้นแนะนำให้ครูนำไปใช้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2529: 287) และครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์เห็น ว่าผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมควรจะเป็นผู้ติดตามและประเมินผล เนื่องจากเป็นบทบาทและหน้าที่ โดยตรงของผู้ดำเนินการอยู่แล้ว

การดำเนินการติดตามผลควรจะทำดำเนินการภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม เป็นระยะ เวลา 3 เดือน เพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมได้มีเวลาในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานสัก ระยะเวลาหนึ่งก่อน ซึ่งการจัดให้มีการฝึกอบรมนั้นก็เพื่อจุดประสงค์ที่จะให้ผู้รับการฝึกอบรมได้มีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานให้ดีขึ้น ดังนั้นการติดตามประเมินพฤติกรรม หมายถึงการ ติดตามดูการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้เข้าอบรม เมื่อกลับไปปฏิบัติงานใน องค์กร หลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว 3 เดือน (ประอร สุนทรวิภาค 2526: 7)

เมื่อพิจารณาผลสรุป จากการประเมินโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการ แก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ของกลุ่มตัวอย่างประชากร พบว่า ตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่มมีความเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก จึงพอสรุปได้ว่า โปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

หลักการ

วัตถุประสงค์

สาระและสมรรถภาพที่พึงประสงค์

กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม

แนวการดำเนินการฝึกอบรม

การประเมินผลและการติดตามผล

สามารถนำไปดำเนินการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางวิชาการของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนไปใช้

1. ควรจะได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานและมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการ
2. จัดให้มีการประสานงานกันของแต่ละฝ่าย เพื่อแจ้งผลการดำเนินงานอยู่ เสมอ โดยการจัดประชุมสัมมนา รายงานผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน
3. ควรจะได้มีการเตรียมสื่อและอุปกรณ์ทุกชนิดให้พร้อม ประสานงานกับแหล่งบริการ สื่อต่าง ๆ ในการจัดหา และผลิตเพิ่มเติมสำหรับสื่อที่ยังขาด
4. สื่อที่ใช้ควรเป็นสื่อมาตรฐาน เช่น เทปโทรทัศน์ สไลด์ และเอกสารชุดฝึกอบรม ด้วยตนเอง สามารถเก็บไว้ใช้ศึกษาค้นคว้าและอ้างอิงได้
5. สื่อแต่ละชนิดที่ผลิต เสริมควรจะได้มีการทดลองและพัฒนา ก่อนนำมาใช้ในการฝึกอบรม
6. ควรจะมีการทดลองรูปแบบการฝึกอบรมที่นำเสนอ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมก่อนนำไปใช้ฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในฐานะคณะทำงานของ
ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

1. ผู้บริหารควรจะจัดให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีชั่วโมงสอนน้อยลง เพื่อจะได้มีเวลามาปฏิบัติงานทางวิชาการมากขึ้น
2. ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจะเป็นครูพิเศษ ไม่ต้องสอนประจำชั้น เพื่อจะได้ลดภาระรับผิดชอบด้านอื่นลง
3. ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจะร่วมมือกับโรงเรียนภายในกลุ่มในการจัดชั่วโมงสอน โดยการจัดให้มีแผนการสอนรวมของกลุ่ม เพื่อที่จะสามารถจัดให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนว่างจากการสอนตรงกันสัปดาห์ละอย่างน้อย 1 วัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูวิชาการได้มาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันที่ศูนย์วิชาการ โดยไม่เป็นการละทิ้งหน้าที่ในโรงเรียน
4. ควรจะได้มีการกำหนดบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง
5. ควรจะได้มีการส่งเสริมให้มีการนิเทศการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการนิเทศการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
6. คณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนควรจะมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูภายในกลุ่มโรงเรียนเข้าอุปกรณ์การสอนให้มากขึ้น โดยคณะทำงานเป็นผู้กระตุ้นอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการนำรูปแบบการฝึกอบรมเพื่อ เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ไปทดลองใช้
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับขอบ เขตมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าหารูปแบบที่เหมาะสมในการทำงานของคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนด้านการให้บริการทางวิชาการภายในกลุ่มโรงเรียน

โปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ
กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 10

หลักการ

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาไว้อย่างชัดเจนคือ " เร่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยปรับปรุงการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ให้มีประสิทธิภาพ" ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นหลัก และเป็นที่ประจักษ์ดีว่าในปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ก้าวหน้าและพัฒนาอยู่เสมอ แม้ในวงการศึกษาก็ได้มีการพัฒนาและศึกษาค้นคว้าหาวิทยุวิธีที่จะได้มีการพัฒนา โดยการนำแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนขึ้นภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อเป็นหน่วยงานสนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอนตามระเบียบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 ได้กำหนดให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นคณะทำงาน ในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ ในระดับท้องถิ่นในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และกระตุ้นให้คณะครูภายในกลุ่มโรงเรียนร่วมมือกันในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา ในระดับประถมศึกษา

ในกระบวนการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษานั้น เราต้องตระหนักว่าคุณภาพของงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของคน การที่เราจะมุ่งพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเราจึงจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพเสียก่อน กลุ่มบุคคลที่ควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุด คือ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เพราะ เป็นคณะทำงานที่รับผิดชอบงานพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและเป็นผู้นำทางวิชาการในระดับท้องถิ่น ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนจึงต้องมีคุณสมบัติสำคัญนอกเหนือจากการเป็นผู้ปฏิบัติการสอนโดยทั่วไป จะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการกิจในฐานะคณะทำงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความเข้าใจในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวจะต้องอาศัยทั้งความรู้และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน จึงจะทำให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่ม

โรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรนั้น การฝึกอบรม นับได้ว่าเป็นกรรมวิธีหรือ เทคนิควิทยาที่สำคัญและจำเป็นสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะพัฒนา บุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะอย่าง ให้แก่หน่วยงานได้ จึงสมควรที่จะได้มีการฝึกอบรม เพื่อ เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการ กลุ่มโรงเรียนก่อนเข้ารับตำแหน่ง การจัดโปรแกรมฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถภาพของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
2. เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน
3. เพื่อให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนมีความรู้มีทักษะที่จำเป็นและมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

หลักสูตร

สมรรถภาพในโปรแกรมฝึกอบรมประกอบด้วย

- ก. สมรรถภาพด้านความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการและเทคโนโลยีทางการศึกษา
  1. การวางแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
  2. การจัดทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
  3. การจัดทำข้อสอบมาตรฐาน และศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน
  4. การใช้อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุทัศนูปกรณ์
- ข. สมรรถภาพด้านปฏิบัติงานสอนและการนิเทศการสอน
  1. การสอนซ่อมเสริม
  2. การจัดห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
  3. การนิเทศการเรียนการสอน

- ค. สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ และการประสานงาน
1. ลักษณะผู้นำ
  2. การประชาสัมพันธ์ เน้นการเผยแพร่ข่าวสาร และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน
  3. การประสานงาน เน้นด้านมนุษยสัมพันธ์ และการร่วมมือกันทำงาน

กิจกรรมที่ใช้ในการฝึกอบรม

กิจกรรมในการฝึกอบรม ได้แก่

- ก. กิจกรรมให้สาระความรู้
1. การบรรยาย
  2. การอภิปราย
  3. การระดมความคิด
  4. การศึกษาเอกสาร และสื่ออื่น ๆ
  5. การสาธิต
- ข. กิจกรรมฝึกปฏิบัติ
1. การทำแบบฝึกหัด
  2. การทดลองปฏิบัติจริง
  3. ฝึกหัดเขียนโครงการ
- ค. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์
1. กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย
  2. กิจกรรมยามเช้า
- ง. กิจกรรมนันทนาการ
1. กิจกรรมแบ่งกลุ่ม
  2. กิจกรรมคลายเครียดหรือกิจกรรมสลับ
- จ. กิจกรรมประเมินผล
1. การวิเคราะห์ประเมินโดยเพื่อนร่วมกลุ่ม
  2. การวิเคราะห์ประเมินโดยวิทยากร

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

5 วัน

ช่วงเวลาในการฝึกอบรม จัดดำเนินการฝึกอบรมในช่วงปิดภาคเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนเทอมแรก เพื่อให้ผู้ผ่านการอบรมได้เตรียมการก่อนเปิดเทอม

แนวการดำเนินการฝึกอบรม

ในการดำเนินการฝึกอบรมนี้ได้เสนอรูปแบบการฝึกอบรม โดยผสมผสานระหว่างทฤษฎี การฝึกอบรมที่ยึดผู้เข้าอบรม เป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการฝึกอบรมที่ยึดสื่อในการอบรม เป็นศูนย์กลาง และทฤษฎีการฝึกอบรมที่ยึดวิทยากร เป็นศูนย์กลางในการอบรม โดยเน้นที่ผู้เข้าอบรมและสื่อ เป็นหลัก เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติ โดยแบ่งเวลาในการ ดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมให้สาระความรู้ทางทฤษฎี	55%
1.1 บรรยายประกอบสื่อ	9%
1.2 ศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร	18%
1.3 ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์	15%
1.4 ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อประเภทกราฟิก	6%
1.5 การสาธิต	7%
2. ฝึกปฏิบัติ	28%
3. อภิปรายงานผล	17%

สถานที่ฝึกอบรม

การฝึกอบรมควรจัดจุดฝึกอบรมในระดับอำเภอ เพื่อไม่ให้จำนวนผู้เข้าอบรมมากเกินไป ซึ่งทำให้สะดวกในการจัดสถานที่ และมีความเหมาะสมกับบุคลากรที่ให้การอบรม แต่ละจังหวัดสามารถแบ่งจุดฝึกอบรมตามความเหมาะสม จังหวัดใดที่มีบุคลากรและอุปกรณ์พร้อมก็อาจจะจัดให้มีการอบรมพร้อมกันหลายจุดได้

สถานที่ที่ใช้ในการอบรมอาจจะกำหนดให้ใช้โรงเรียนแห่งใดแห่งหนึ่งในอำเภอ หรือ หอประชุมอำเภอที่เห็นว่าสะดวกและเหมาะสม ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวกและเหมาะสมในการ จัดกิจกรรมฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะในการเลือกสถานที่

1. ถ้าเป็นห้องประชุมต้องเป็นห้องที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะเก้าอี้ได้สะดวกต่อการจัดเพื่อให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม และควรจะเป็นห้องที่สามารถควบคุมแสงและเสียงได้
2. มีห้องจัดกิจกรรมย่อย
3. มีสนามหญ้า หรือบริเวณกว้าง ๆ เหมาะสำหรับกิจกรรม
4. มีบรรยากาศที่ดี ร่มรื่น มีร่มไม้ที่ร่มเย็นซึ่งอาจจะใช้เป็นที่พักกิจกรรมกลุ่มย่อยได้
5. การคมนาคมติดต่อสะดวก

ผู้เข้าฝึกอบรม

ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน จำนวนประมาณ 100-130 คน

การดำเนินงาน

การดำเนินงานฝึกอบรม เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการก่อนการฝึกอบรม
  - 1.1 ประชุมบุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
  - 1.2 ศึกษาข้อมูล เพื่อจัดทำโครงการในด้านงบประมาณ บุคลากร จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม
  - 1.3 จัดทำโครงการฝึกอบรม เพื่อเสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน เสนอเพื่อขออนุมัติจากฝ่ายบริหาร
  - 1.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
  - 1.5 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อชี้แจงรายละเอียดของโครงการ มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ

1.6 กำหนดแต่งตั้งวิทยากร และดำเนินการประชุมวิทยากรเพื่อชี้แจง

รายละเอียดการดำเนินงาน

1.7 แจงโครงการให้ผู้เข้าอบรม และผู้เกี่ยวข้องทราบ

- 1.7.1 หลักการ
- 1.7.2 วัตถุประสงค์
- 1.7.3 หลักสูตร
- 1.7.4 วัน เวลา
- 1.7.5 สถานที่
- 1.7.6 ผู้ดำเนินการ
- 1.7.7 ตารางฝึกอบรม
- 1.7.8 รายละเอียดอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้เข้าอบรมทราบ

1.8 การเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการฝึกอบรม

- 1.8.1 งบประมาณ จัดทำรายละเอียดงบประมาณ ประสานงานกับ
เจ้าหน้าที่การเงิน
- 1.8.2 สถานที่ สํารวจ ติดต่อขอใช้สถานที่ จัดทำแผนผังแสดงสถานที่
- 1.8.3 พาหนะ
- 1.8.4 อุปกรณ์การฝึกอบรม
- 1.8.5 เอกสารประกอบการฝึกอบรม ป้ายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม
จัดทำทะเบียนรายชื่อผู้เข้ารับการอบรม
- 1.8.6 อาหารและเครื่องดื่ม

1.9 การเตรียมเกี่ยวกับพิธีเปิด

การเตรียมอุปกรณ์

- 1.9.1 คํากล่าวรายงาน, คํากล่าวเปิด
- 1.9.2 ดอกไม้ แจกัน ธูปเทียน เชิงเทียน เทียนชนวน
- 1.9.3 โต๊ะหมู่บูชา ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์

การเตรียมบุคลากร

- 1.9.4 ทำหนังสือเรียนเชิญประธานในพิธีเปิด

1.9.5 กำหนดผู้กล่าวรายงาน, พิธีกร

1.9.6 กำหนดผู้ที่จะส่ง เชิงเทียนชนวน

1.9.7 กำหนดผู้ทำหน้าที่กล่าวต้อนรับ

2. การดำเนินการฝึกอบรม

2.1 จัดการฝึกอบรม ตามจุดอบรมในระดับอำเภอต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

2.2 อำนวยความสะดวกให้กิจกรรมการฝึกอบรม เป็นไปตามกำหนดด้วยความราบรื่น

2.3 จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในการอบรมให้พร้อมที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้จากการอบรม และ

2.4 คณะกรรมการดำเนินงานและวิทยากรจัดให้มีการประชุม เพื่อสรุปและประเมินผลในแต่ละวันหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากการดำเนินงานของทุกฝ่าย และการประเมินผลประจำวันของผู้เข้ารับการอบรม

2.5 ประเมินผลโครงการหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ก่อนการปิดการอบรม

3. หลังการฝึกอบรม

3.1 ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

3.2 จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

3.3 จัดรวบรวมเอกสารประกอบการฝึกอบรม

3.4 จัดทำบัญชีงบประมาณรายจ่าย

3.5 จัดประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการฝึกอบรม

งบประมาณ

ใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ซึ่งมีรายจ่ายดัง

ต่อไปนี้

1. ค่าวัสดุอุปกรณ์
2. ค่าเอกสาร
3. ค่าอาหารและ เครื่องดื่ม
4. ค่าพาหนะ
5. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

การประเมินผล

1. การประเมินผลการฝึกอบรม ประเมินผลทุกวันหลังจากการอบรมในแต่ละวัน
2. ผู้ประเมิน วิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม และผู้เข้าอบรมร่วมกันประเมินผล
3. วิธีการประเมินผล
  - 3.1 การวิเคราะห์ประเมินผลโดยเพื่อน
วิจารณ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์
  - 3.2 การวิเคราะห์ประเมินผลโดยวิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม
ตรวจผลงาน
สังเกต ความสนใจ และการให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม
ใช้แบบทดสอบ
แบบประเมินผลการฝึกอบรม

การติดตามผลการฝึกอบรม

1. ผู้ดำเนินการติดตามผล ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ
2. วิธีการติดตามผล ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ออกประเมิน โดยให้ผู้บริหาร
และเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ประเมิน
  - 2.1 การวิเคราะห์ประเมินผลโดยเพื่อนร่วมงาน
แบบประเมิน
แบบสอบถาม
  - 2.2 การวิเคราะห์ประเมินผลโดยผู้บังคับบัญชา
แบบตรวจสอบผลงาน
แบบประเมินผล
แบบสอบถาม
3. ช่วงเวลาในการติดตามผล กำหนดระยะเวลา 3 เดือน หลังจากเสร็จสิ้นการ
อบรม

ผู้รับผิดชอบดำเนินการ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด รับผิดชอบดำเนินการฝึกอบรม

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

บุคลากร

1. บุคลากรดำเนินงาน

ฝ่ายกำหนดนโยบายและที่ปรึกษา

ผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	1 คน
ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	1 คน
หัวหน้าการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	1 คน

ฝ่ายปฏิบัติการ

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	1 คน
ผู้ช่วยหัวหน้าการสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	1 คน
ศึกษานิเทศก์จังหวัด	1 คน
ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ	1 คน
เจ้าหน้าที่ธุรการและการเงิน	2 คน

2. วิทยากรฝึกอบรม

ศึกษานิเทศก์จังหวัด	4 คน
ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ	3 คน

ตารางฝึกอบรมเสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

จำนวนผู้ช่วย หมายถึง ลำดับที่ของกิจกรรม
 จำนวนในวงเล็บ ( ) หมายถึง ระยะเวลาที่ใช้

กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์
 กิจกรรมนันทนาการ หรือกิจกรรมสลับ

ถ้ามาจากต่างประเทศหรือไกล
 กิจกรรมสรุป

บรรยายประกอบสื่อ
 อภิปราย ระดมความคิด

ศึกษาจากสื่อประเภทโสตทัศนูปกรณ์
 ฝึกปฏิบัติ

สาธิต
 กิจกรรมประเมินผล

ศึกษาด้วยตนเองจากเอกสาร
 และสื่อประสม

วัน/เวลา	8.00-9.00 น.		9.00-10.00 น.			10.00-11.00 น.		11.00-12.00 น.		12.00-13.00 น.	13.00-14.00 น.		14.00-15.00 น.		15.00-16.00 น.		16.00-16.30 น.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
วันที่ 1 ของการอบรม	พิธีเปิดการฝึกอบรม (30)	ทดสอบก่อนการฝึกอบรม (60)	กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย (30)	การจัดทำแผนปฏิบัติการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (60)	สรุป (10)	กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (40)	ฝึกปฏิบัติการทำแผนปฏิบัติการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (80)	เสนอผลงาน (20)	กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	การทำโครงการทางวิชาการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (60)	ชมโทรทัศน์เรื่อง การวางแผนโครงการ (10)	ประเมินผลประจำวัน (30)				
วันที่ 2 ของการอบรม	14 กิจกรรม ยามเช้า (15)	15 ชักถามเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย (15)	16 ชมโทรทัศน์เรื่อง “มนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน” (45)	17 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	18 อภิปรายสรุป (15)	19 กิจกรรมสร้างบ้าน (การประสานงาน) (50)	20 การประสานงาน (50)	21 กิจกรรมการสื่อสาร (50)	22 การประชาสัมพันธ์ (40)	23 ความจำเป็นในการนิเทศ (40)	24 เทคนิคการนิเทศ (35)	25 ชมโทรทัศน์เรื่อง “กระบวนการนิเทศ” (25)	26 สรุป (10)	27 บทบาทของครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนในการนิเทศ (30)	28 ประเมินผลประจำวัน (30)		
วันที่ 3 ของการอบรม	29 กิจกรรม ยามเช้า (15)	30 ชมโทรทัศน์เรื่อง “ลักษณะผู้นำ” (30)	31 อภิปรายสรุป (15)	32 การนิเทศแบบคลินิก (60)	33 สรุป (10)	34 ชมโทรทัศน์ (การสอน) (30)	35 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	36 วิเคราะห์การสอน (40)	37 เสนอผลงาน (30)	38 การสร้างแบบทดสอบ (75)	39 กิจกรรมสลับ (20)	40 การหาคุณภาพแบบทดสอบ (75)	41 สรุปมอบหมายภาระกิจ (10)	42 ประเมินผลประจำวัน (30)			
วันที่ 4 ของการอบรม	43 กิจกรรม ยามเช้า (15)	44 เสนอผลงานและอภิปรายชักถาม (45)	45 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	46 ฝึกปฏิบัติการวิเคราะห์แบบทดสอบ (140)	47 ศูนย์ข้อสอบมาตรฐานของกลุ่มโรงเรียน (ระบบการจัดเก็บข้อสอบ) (30)	48 การสอนซ่อมเสริม (50)	49 ชมโทรทัศน์เรื่อง “การสอนซ่อมเสริม” (20)	50 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	51 สภาพปัญหาในการสอนซ่อมเสริม (40)	52 ระบบการจัดหนังสือ (60)	53 ประเมินผลประจำวัน (30)						
วันที่ 5 ของการอบรม	54 กิจกรรม ยามเช้า (15)	55 การทำบัตรรายการ (40)	56 ฝึกทำบัตรรายการ (30)	57 กิจกรรมแบ่งกลุ่ม (10)	58 การซ่อมหนังสือ (10)	59 กิจกรรมห้องสมุด (45)	60 การใช้สื่อประเภทเครื่องเสียง (40)	61 การใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย (เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ, เครื่องฉายสไลด์) (90)	62 ทดสอบหลังการฝึกอบรม (60)	63 กิจกรรมประเมินผล (30)	64 กิจกรรมอำลา (30)						

เก็บประเมินผลตามเกณฑ์

รายละเอียดการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม
เสริมสมรรถภาพทางวิชาการแก่ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

แนวปฏิบัติในการลงทะเบียน

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจัดเตรียมเอกสารรายชื่อผู้เข้ารับการอบรมโดยแยกตามกลุ่มโรงเรียน
  2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเตรียมป้ายชื่อของผู้เข้ารับการอบรม
  3. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเตรียมเอกสารประกอบการอบรมสำหรับแจกผู้เข้ารับการอบรม
-

การลงทะเบียน

1. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมคัดรายชื่อของผู้เข้าอบรมไว้ที่ป้ายประกาศพร้อมทั้งคำแนะนำในการลงทะเบียนให้ผู้เข้ารับการอบรมไปลงทะเบียนตามโต๊ะที่จัดไว้ให้ ซึ่งจะมีรหัสเป็นสีต่าง ๆ
  2. ผู้ดำเนินการฝึกอบรมจัดโต๊ะสำหรับลงทะเบียนไว้ให้ครบตามจำนวนสีที่กำหนดไว้ โดยติดป้ายสีไว้ให้เห็นเด่นชัด ควรติดให้สูงกว่าระดับศีรษะ
  3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอ่านคำแนะนำจากป้ายประกาศแล้วไปลงทะเบียนรับเอกสารและป้ายชื่อตามโต๊ะที่ระบุไว้ ซึ่งจะทำให้สะดวกและรวดเร็ว ผู้ใดมาก่อนก็ลงทะเบียนไปก่อน ทำให้สามารถลงทะเบียนได้เสร็จก่อนการเปิดการฝึกอบรม
-

กิจกรรมที่ 1 พิธีเปิดการฝึกอบรม (เวลา 30 นาที)

- (1) พิธีกร เชิญประธานบูชาพระรัตนตรัย และกล่าวเปิด
  - (2) ประธานกล่าวเปิดการฝึกอบรม
  - (3) การปฐมนิเทศ
-

กิจกรรมที่ 2 การทดสอบก่อนการอบรม (เวลา 60 นาที)

- (1) พิธีกรชี้แจงการทำแบบทดสอบ
- (2) ผู้ดำเนินการแจกแบบทดสอบและกระดาษคำตอบ
- (3) เก็บรวบรวมแบบทดสอบ และกระดาษคำตอบ
- (4) ตรวจกระดาษคำตอบ
- (5) รายงานผลการทดสอบลงแผนภูมิให้เสร็จก่อนเวลา 12.00 น. ของวันนั้น

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย (เวลา 30 นาที)

ลักษณะของกิจกรรม เป็นกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ทุกคนได้แนะนำคนและ เปิดเผยตนเองออกมาให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้รู้จักมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำความรู้จักกันและสร้างความคุ้นเคยกัน
2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นของการอบรม

เวลาที่ใช้

30 นาที

อุปกรณ์

1. กระดาษที่มีรูปดวงใจหลาย ๆ ดวง แต่ละดวงมีขนาดพอที่จะเขียนข้อความได้สัก

2-3 ประโยค

2. นกหวีด หรือกระดิ่ง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรแนะนำกิจกรรม ให้สมาชิกไปสัมภาษณ์เพื่อนสมาชิกที่เข้าอบรมด้วยกัน
ถามชื่อ..... นามสกุล..... มาจากโรงเรียน .....

และอนุญาตให้ถามได้อีก 1 คำถาม ซึ่งเป็นคำถามที่ผู้ถามอยากรู้เกี่ยวกับคนนั้น แล้วเขียนลงใน
ดวงใจ ให้สัมภาษณ์ให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้

ตัวอย่างคำถาม

วิชาที่ชอบสอนมากที่สุด

บุคคลที่ชอบมากที่สุด

สิ่งที่ชอบมากที่สุด

ฯลฯ

2. วิทยากรแจกกระดาษให้สมาชิก
3. ให้สัญญาณเริ่ม สมาชิกเริ่มสัมภาษณ์
4. เมื่อหมดเวลาวิทยากรให้สัญญาณ ทุกคนกลับเข้านั่งที่ตามเดิม วิทยากรหาผู้ที่
สัมภาษณ์ได้มากที่สุด แล้วให้ออกมาพบวิทยากร ให้ทุกคนปรบมือให้
5. วิทยากรถามสมาชิกคนอื่น ๆ ว่าใครได้สัมภาษณ์สมาชิกท่านนี้บ้าง ได้ข้อมูลว่า
อย่างไร ให้รายงาน (หากข้อมูลซ้ำกันก็ให้ผ่านไป)
6. ให้สมาชิกท่านนี้ เลือกเรียกชื่อสมาชิกที่นั่งอยู่มา 1 คน ซึ่งเป็นคนที่ตนเองประทับใจ
มากที่สุด จากที่ได้ไปสัมภาษณ์มา แล้วกลับเข้าไปนั่ง
7. สมาชิกที่ถูกเรียกชื่อออกมาแทน แล้ววิทยากรก็ถามสมาชิกทุกคนว่า ใครได้
สัมภาษณ์สมาชิกท่านนี้บ้าง ได้ข้อมูลว่าอย่างไรบ้าง
8. เสร็จแล้วให้สมาชิกท่านนี้ เลือกเรียกชื่อสมาชิกที่นั่งอยู่มา 1 คน ซึ่งเป็นคนที่ตน
เองประทับใจจากที่ได้ไปสัมภาษณ์มา แล้วตนเองก็กลับไปนั่งที่
9. คนที่ถูกเรียกชื่อออกมา วิทยากรดำเนินกิจกรรมเช่นเดียวกับข้อ 7 ทำเช่นนี้ไป
เรื่อย ๆ จนสมควรแก่เวลา

(ดัดแปลงจาก เกม 10 คำถาม จาก อัญญา เวสารัชช และคณะ.

กิจกรรมและลายพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
พลเรือน. (ม.ป.ป.)

กิจกรรมที่ 4 การจัดทำแผนปฏิบัติการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (เวลา 60 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง. ศึกษาตัวอย่าง
แผนปฏิบัติการของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน หรือ
ศูนย์วิชาการจังหวัด

สาระของเอกสารชุดฝึกอบรม ทฤษฎีหลักการและกระบวนการในการจัดทำแผน

กิจกรรมที่ 5 (เวลา 10 นาที)

แนวการจัด วิทยากรนำเสนอแผ่นใส แผนภูมิแสดงกระบวนการในการจัดทำแผนใน
แต่ละขั้นตอน

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมร่ววงประดมศึกษา (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม กิจกรรมแบ่งกลุ่ม

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย
  2. เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในการร่วมกิจกรรม
- ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 10-13 คน
- เวลาที่ใช้ 10 นาที
- อุปกรณ์ นกหวีด

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าแถวเป็นวงกลม
2. ร้องเพลงพัฒนาการประดมศึกษา ให้สมาชิกจับกลุ่มเท่ากับจำนวนขาลัดตัวนั้น ๆ

รวมกัน เช่น ข้าง 2 ตัว ม้า 2 ตัว นก 1 ตัว

<u>เพลงพัฒนาประถมศึกษา</u>	(เนื้อร้อง พงษ์เทพ มั่นตรง)
ครูประถมศึกษามาเกิดมาร่วมจิต	สมัครสมาน เป็นมิตรร่วมใจ
จงพร้อมใจช่วยกันพัฒนา	การประถมศึกษา (ซ้ำ)
ให้ได้ก้าวหน้าไป เพื่อให้ เด็กของไทย	เป็นพลเมืองดี (ซ้ำ)

กิจกรรมที่ 7 สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
(เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกรวม	การประชุมกลุ่ม
	ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มระดมความคิดถึงสภาพปัจจุบัน
ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนแล้วจัดอันดับความสำคัญตามที่ได้ศึกษา	

กิจกรรมที่ 8 วิธีการเขียนแผนการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน (เวลา 80 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกรวม	ฝึกปฏิบัติจริง
	ให้แต่ละกลุ่ม เขียนแผนการดำเนินงาน ให้สนองตอบ
ต่อการแก้ปัญหา และสอดคล้องกับแผนหรือนโยบายของศูนย์วิชาการจังหวัด	

กิจกรรมที่ 9 เสนอผลงาน (เวลา 20 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม	แต่ละกลุ่มนำผลงานของกลุ่มตนเองไปติดแสดงที่ป้าย
	นิเทศ
	เพื่อให้วิทยากรและสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ดูและช่วยกัน
	วิจารณ์ เสนอแนะ ประเมินผลงานของกลุ่มโดยติดดาว

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมแข่งเสียงแคน (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม	กิจกรรมคล้ายเครียด
วัตถุประสงค์	เพื่อให้สมาชิกเกิดความสุขสนาน คลายความเครียด
ขนาดของกลุ่ม	
เวลาที่ใช้	10 นาที
อุปกรณ์	แผนภูมิเพลง "แ่ววเสียงแคน"

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรนำร้องเพลง แ่ววเสียงแคน สัก 2 ท่อน
2. วิทยากรสาธิตท่าทางประกอบ
3. ให้สมาชิกเข้าแถวเป็นวงกลม จับมือกัน (วิทยากรร่วมแสดงด้วย)
4. ให้ทุกคนร้องเพลงพร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบ

เพลงแ่ววเสียงแคน

ยามสนธยา	เหล่านกกาบินกลับรัง
เสียงแคนแ่ววดัง	ชวนให้ฉันฟังนะ เจ้าเอ๋ย
โถ้วลเอ๋ย	ช่างเพลินอร่า
(แคน) แลน แลน แต แต่ แล แลน	
	แลน แลน แต แต่ แล แลน
มาฟังเสียงแคน	กันเกิดหนา
แสงเดือนเยือนขอบฟ้า	ส่งแสงมายังเช่นเคย
อย่าทำเฉย เมยมาชิมารา	เจ้างามล้ำของเรียมนี้เอง

ท่าทางประกอบเพลง

- ลักษณะการก้าวเท้า ก้าว 8 จังหวะ ดังนี้
- 1 จังหวะที่ 1 ก้าวเท้าซ้ายออกไปข้างหน้า (ก้าวเข้าในวง)
  - 2 จังหวะที่ 2 วาดเท้าซ้ายออกไปทางซ้าย
  - 3 จังหวะที่ 3 วาดเท้าซ้ายมาทางด้านหลังจรดเท้าซ้ายลงข้างขวาของเท้าขวา
  - 4 จังหวะที่ 4 ก้าวเท้าขวาออกไปทางขวา ให้ปลายเท้าทั้งสองตั้งฉากกัน

- จังหวะที่ 5 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า (ลักษณะก้าวเดินธรรมดา)
- จังหวะที่ 6 ก้าวเท้าขวาออกไปข้างหน้า (ลักษณะก้าวเดินธรรมดา)
- จังหวะที่ 7 ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า หันปลายเท้าเข้าวงใน เท้าทั้งสองอยู่ในลักษณะ
ตั้งฉากกัน
- จังหวะที่ 8 ก้าวเท้าขวาไปชิด (อยู่ในท่าเตรียมเริ่มต้นใหม่)

กิจกรรมที่ 11 การทำโครงการทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียน (เวลา 60 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อกราฟิก

วิธีการนำเสนอสื่อ จัดเป็นมุนิทรศการ

มุมที่ 1 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบของโครงการ

มุมที่ 2 แสดงตัวอย่างของโครงการ

มุมที่ 3 แสดงแผนภูมิขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ

(คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การวางโครงการ เอกสารชุด

ฝึกอบรมเล่มที่ 10 โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพ การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร: สามเจริญการพิมพ์, 2528).

จากการศึกษามุนิทรศการจะทำให้เห็นถึงภาพรวมของโครงการ ขึ้นต่อไปให้ศึกษา

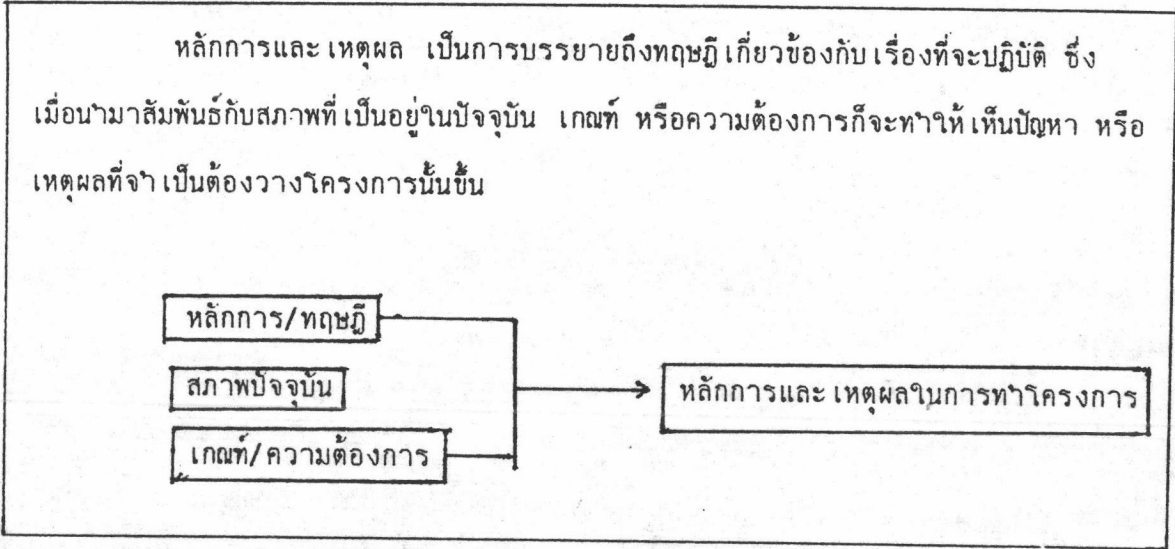
วิธีการเขียน โครงการทีละขั้นตอน จากแผ่นพับ

วิธีการจัด จัดเป็นศูนย์ 10 ศูนย์ แต่ละศูนย์จะมีแผ่นพับที่ให้ความรู้เรื่องการทำ
โครงการทีละขั้นตอน ในหนึ่งศูนย์ต้องมีจำนวนแผ่นพับเท่ากับจำนวน
ผู้เข้าศึกษา

ตัวอย่าง ศูนย์ที่ 2 หลักการและเหตุผล

ศูนย์ที่สองนี้จะให้สาระ เกี่ยวกับการ เขียนหลักการและเหตุผลของโครงการ

ลักษณะ เนื้อหาในแผ่นพับ

1. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การจัดทำแผนงานและโครงการศูนย์วิชาการ. กรุงเทพมหานคร ศุภสภาลาดพร้าว, 2530.
2. .... "การวางโครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร สามเจริญพานิช, 2528.

กิจกรรมที่ 12 สรุปการทำโครงการ (เวลา 10 นาที)

- แนวการจัดกิจกรรม
1. ชมโทรทัศน์ เรื่อง "การวางแผนโครงการ" เป็นเทปโทรทัศน์สรุปขั้นตอนในการทำโครงการ ความยาว 10 นาที
  2. มอบหมายให้ผู้เข้ารับการอบรมไปเขียนโครงการมาคนละ 1 โครงการ แล้วให้นำมาศึกษาร่วมกันในวันต่อไปของการฝึกอบรม

(คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. หน่วยศึกษานิเทศก์ "การวางแผนโครงการ," เทปโทรทัศน์)

กิจกรรมที่ 13 กิจกรรมแสดงความรู้สึก (เวลา 30 นาที)

ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมประเมินผลประจำวัน

แนวการจัดกิจกรรม

1. ให้นักเรียนที่ได้อ่านน้อยที่สุดในการฝึกทำแผน ส่งตัวแทนออกมาประเมิน โดยแสดงความรู้สึกต่อการอบรม

- ความสะดวกในการลงทะเบียน	- การจัดกิจกรรม
- อุปสรรคในการอบรม	ความราบรื่นในการจัดกิจกรรม
ความเหมาะสม	กิจกรรมดำเนินไปตามกำหนดการ
ความพร้อม	- บรรยากาศของการอบรม
สื่อที่ใช้ก่อให้เกิดการเรียนรู้มากเพียงใด	

- บุคลิกภาพของวิทยากร

2. ผู้นำวิทยากรประเมินผู้รับการอบรม

- ความสนใจ	- ความร่วมมือ	- การตรงต่อเวลา
-

กิจกรรมที่ 14 กิจกรรม "สวัสดีเพื่อนใหม่" (เวลา 15 นาที)

ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมยามเช้า เป็นการเตรียมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พร้อมทั้งจะรับการอบรมในวันนั้น

วัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความสุขสนาน และมีความคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น

- อุปกรณ์
1. แผนภูมิเพลง "สวัสดี"
  2. เครื่องเคาะจังหวะ เช่น กลอง แทมโบรีน กรุงกริ่ง ฉิ่ง ฉาบ กรับ

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1. หลังจากทักทายกันแล้ว ทุกคนร่วมกันร้องเพลง "สวัสดี"
2. วิทยากรสาธิตท่าทางประกอบเพลง โดยให้สมาชิกร้องเพลงประกอบ
  - 2.1 วิทยากรจับคู่ยืนเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง
  - 2.2 วิทยากรผู้นำกิจกรรมอธิบายท่าทางประกอบเพลงทีละวรรค ดังนี้

สวัสดี (พนมมือไหว้)

เธอจำ (เงยหน้า)

สวัสดี (ผู้หญิงถอนสายบัว ผู้ชายโค้งคำนับ)

ขึ้นชีวิ (แต่ละคู่จับมือกันทั้งสองข้าง แล้วก้าวเท้าเลื่อนไปทางซ้ายของคนวงนอก ยึดตัวขึ้นยืนด้วยปลายเท้า มือที่จับกันชูขึ้นเหนือศีรษะ)

ข้มแย้ม (เปลี่ยนมาทำเช่นเดียวกัน ทางด้านขวาของคนที่อยู่วงนอก)

แจ่มใส (กลับมาอยู่ในท่าจับมือกันในท่าเตรียม รอจังหวะ)

มาพบกันวันนี้แสนดีใจ (คล้องแขนขวากับคู่ ก้าวเท้าขวาออกไป เดินวน
(เฉพาะคู่ของตนเอง 1 รอบ)

รื่นเริงไปร้องรำให้สำราญ (เปลี่ยนไปคล้องแขนซ้าย เดินวนกลับอีก
1 รอบ)

..... เพลงจบคนที่อยู่วงนอกเดินเคลื่อนไปข้างขวา
เพื่อพบคู่ใหม่

..... ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

3. วิทยากรและสมาชิกทุกคนร่วมกิจกรรม (ยกเว้นผู้ที่เคาะเครื่องประกอบจังหวะ)
4. เมื่อหยุดการแสดงผู้นำกิจกรรมกล่าวชมเชย แล้วดำเนินกิจกรรมต่อไป

กิจกรรมที่ 15 ชักถามเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย (เวลา 15 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม วิทยากรเลือกสมาชิกทำทางถูกต้องแล้วสวยงาม จากกิจกรรมที่ 14 ออกมา 4 ท่าน แล้วให้จับฉลากคำถาม ผู้ใดจับได้ก็ให้ตอบคำถามในฉลากลักษณะคำถามในฉลาก

1. ลักษณะของโครงการที่ดีควรจะเป็นอย่างไร
2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า "โครงการเป็นเพียงเอกสารที่จัดทำขึ้นมา เพื่อเสนอต่อหน่วยงานบังคับบัญชาเท่านั้น"
3. โครงการมีความสำคัญอย่างไรในการปฏิบัติงาน
4. ท่านเห็นว่าขั้นตอนใดยากที่สุดในการทำโครงการ

ให้สมาชิกแลกเปลี่ยนโครงการซึ่งกันและกัน เป็นการตรวจสอบดูว่ามีสมาชิกท่านใดไม่ปฏิบัติตามภาระกิจที่มอบหมาย

กิจกรรมที่ 16 มนุษย์สัมพันธ์ (เวลา 45 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ชม เทปโทรทัศน์ เรื่อง "มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน" ความยาว 45 นาที จบแล้วแบ่งกลุ่มอภิปรายสรุป

(ทัศนศึกษา แคมป์. "มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน." เทปโทรทัศน์ประกอบการอบรมกลุ่มสัมพันธ์ ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524).

กิจกรรมที่ 17 กิจกรรมจับจองที่ดิน (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม	กิจกรรมแบ่งกลุ่ม
วัตถุประสงค์	เพื่อแบ่งสมาชิกผู้เข้าอบรมออกเป็นกลุ่มย่อย ในการทำกิจกรรม
ขนาดของกลุ่ม	8 คน
เวลาที่ใช้	10 นาที
อุปกรณ์	1. แผนภูมิเพลง 2. กระดาษหนังสือพิมพ์

3. นกหวีด

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรนำกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีภาพบุคคลหรือสถานที่ควรเคารพบูชาวางไว้ที่พื้น เป็นจุดห่าง ๆ กัน
2. ให้สมาชิกยืนเป็นวงกลม
3. วิทยากรร้องเพลงราวางสามัคคี ผู้เข้าอบรมราวางไปรอบ ๆ
4. เมื่อได้ยินเสียงนกหวีด ให้สมาชิกวิ่งไปเหยียบหนังสือพิมพ์

เพลงราวางสามัคคี

เนื้อร้อง คณะครู สป. กทม. 26

ทำนอง เพลงงามแสงเดือน

ความสามัคคีนับดียอดยิ่ง

รู้ทำช่วยกันสร้าง

เสียสละรู้แบ่งปัน

เสริมสร้างทุกสิ่งให้เสร็จเร็วพลัน (ซ้ำ)

ล้วนต่างเอื้อเพื่อต่อกัน

อยู่ร่วมกัน สุขสันต์เอย

กิจกรรมที่ 18 อภิปรายสรุป (เวลา 15 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

อภิปรายกลุ่มย่อย

ประเด็นอภิปราย

จากการชมโทรทัศน์ท่านได้แนวคิดอะไรบ้าง

พฤติกรรมใดบ้างที่สร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

พฤติกรรมใดบ้างที่ทำลายสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

กิจกรรมที่ 19 กิจกรรมสร้างบ้าน (เวลา 50 นาที)

ลักษณะกิจกรรม	เป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้เกี่ยวกับการประสานงาน ในการทำงานกลุ่ม
อุปกรณ์	กระดาษจำนวน 2 แผ่นต่อหนึ่งคน กรรไกร กาว เทปกาว ชนิดมีกาว 2 ด้าน

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรแนะนำกิจกรรมสร้างบ้าน โดยปฏิบัติตามคำสั่งจากบัตรงาน
2. วิทยากรแจกอุปกรณ์และบัตรงานให้แต่ละกลุ่ม ในหนึ่งกลุ่มสมาชิกจะได้รับบัตรคำสั่งไม่เหมือนกัน ฉะนั้นสมาชิกต้องไม่ให้เพื่อนในกลุ่มดูบัตรคำสั่งของตน ซึ่งในบัตรคำสั่งจะให้แต่ละคนปฏิบัติไม่เหมือนกัน กล่าวคือ

- คนที่ 1 ตัดกระดาษเป็นรูปหลังคา
 คนที่ 2 ตัดกระดาษเป็นรูปเสา 2 เสา
 คนที่ 3 ตัดกระดาษเป็นรูปหน้าต่าง
 คนที่ 4 ตัดกระดาษเป็นรูประเบียง
 คนที่ 5 ตัดกระดาษเป็นรูปประตู
 คนที่ 6 ตัดกระดาษเป็นรูปบันได
 คนที่ 7 ตัดกระดาษเป็นรูปตัวบ้าน
 คนที่ 8 ตัดกระดาษเป็นรูปเสา 2 เสา

กติกา ให้สมาชิกภายในกลุ่มแยกกันทำ โดยมีให้ติดต่อกัน

3. วิทยากรแยกสมาชิกของแต่ละกลุ่มออกตามหมายเลข เช่น หมายเลข 1 ให้ไปรวมอยู่กับหมายเลข 1 ของกลุ่มอื่น ๆ หมายเลข 2 ให้ไปรวมอยู่กับหมายเลข 2 ของกลุ่มอื่น ๆ แล้วให้ไปทำกิจกรรมอยู่ตามมุมต่าง ๆ ให้เวลา 10 นาที

4. เสร็จแล้วให้สมาชิกทุกคน เข้าร่วมกลุ่ม เดิมของตนเอง แล้วนำกระดาษที่ตัดมาต่อกัน เป็นรูปบ้าน ขณะที่สมาชิกติด รูปบ้าน วิทยากรร้องเพลง "สร้างบ้าน"
5. วิทยากรแจกกระดาษให้ใหม่ แล้วให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม ช่วยกันสร้างบ้านใหม่อีกหลังหนึ่ง โดยให้ปรึกษากันภายในกลุ่ม
6. เสร็จแล้วให้นำมาติดอีก ๑ กับบ้านหลังเดิม ขณะที่ติดรูปบ้าน ช่วยกันร้องเพลงสร้างบ้าน
7. ให้สมาชิกร่วมกันอภิปราย (แนวคำถาม)
ท่านต้องการอยู่บ้านหลังไหน
เพราะเหตุใด
ทำไมบ้านสองหลังจึงไม่เหมือนกัน
8. วิทยากรสรุปถึงประโยชน์ของการประสานงาน
เพลงสร้างบ้าน

เนื้อร้อง สุรียา อุทุมภ์

ทำนอง เพลงราวัง

(สร้อย) ชุ่ยเลชุ่ย บ๊ะ ชุ่ยชุ่ย เลชุ่ย (ซ้ำ) อย่ามัวคุยให้เสียเวลา มาช่วยกันเห่
มาช่วยกันเห่ เฮโล สาระพา

สร้างบ้านตามใจผู้อยู่ สานอุ้ตามใจผู้นอน โบราณสอนเอาไว้ว่า
แกงจืดต้องรู้คุณเกลือ น้ำพริกเรือเสียดังพึ่งป่า เด็กจะดีก็เพราะมีครูช่วย (ซ้ำ) บ้านจะส่วยเพราะ
มีหลังคา (สร้อย)

กิจกรรมที่ 20 การประสานงาน (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

ศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรม

สาระของเอกสารชุดฝึกอบรม

ความมุ่งหมายในการประสานงาน ลักษณะของ
การประสานงาน ความสำคัญและประโยชน์ของ
การประสานงาน วิธีการประสานงาน

กิจกรรมที่ 21 กิจกรรม "การสื่อสารทางเดียวและสองทาง" (เวลา 50 นาที)

ลักษณะของกิจกรรม

เป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการใช้ภาษา ในการสื่อความหมายให้เหมาะสมกับผู้ฟัง อันจะ ช่วยให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้พูดและ ผู้ฟัง
2. เพื่อเน้นให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการสื่อสาร

อุปกรณ์

1. กระดาษโรเนียว คนละ 2 แผ่น ดินสอ 1 แท่ง สำหรับผู้ร่วม
2. ตารางเปรียบเทียบ
3. ภาพการสื่อความหมายทางเดียว และสองทาง
4. นาฬิกาจับเวลา

กิจกรรม

ขั้นตอนในการดำเนินการกิจกรรม

1. ให้แต่ละกลุ่มย่อยเลือกอาสาสมัครขึ้นมา 1 คน และผู้สังเกตการณ์ 2 คน ที่เหลือเป็นผู้ร่วมกิจกรรม
2. วิทยากรให้คำแนะนำแก่อาสาสมัคร ผู้ร่วมกิจกรรม และผู้สังเกตการณ์ดังนี้
  - 2.1 อาสาสมัคร จะได้รับแจกภาพ 2 ภาพ (ดูภาพประกอบด้านหลัง) โดยจะมีหน้าที่อธิบายให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำตามที่ ตนบอก 2 ครั้ง
    - ครั้งที่ 1 นำภาพที่ 1 มาถือแล้วออกคำสั่งให้ผู้ร่วมกิจกรรม

ทำตามโดยไม่อนุญาตให้ผู้ร่วมกิจกรรมซักถามหรือสงสัยจนกว่าใด ๆ

ครั้งที่ 2 หน้าที่ 2 มาถือแล้วออกคำสั่งให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำตาม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมซักถามได้จนเป็นที่พอใจก่อนที่จะอธิบายแต่ละภาพอนุญาตให้อาสาสมัครทำความเข้าใจกับภาพและเตรียมวิธีการสั่งหรืออธิบาย เป็นเวลา 2 นาที

2.2 ผู้ร่วมกิจกรรมจะได้แจกกระดาษเปล่าคนละ 2 แผ่นสำหรับทำกิจกรรมตามคำสั่งครั้งแรกและครั้งที่ 2 ดินสอคนละ 1 แท่ง

การทำกิจกรรมตอนแรก ไม่อนุญาตให้ผู้ร่วมกิจกรรมซักถาม หรือส่งสัญญาณใด ๆ ทั้งสิ้น ผู้ร่วมกิจกรรมมีหน้าที่อย่างเดียวกันคือ ทำตามคำสั่งของอาสาสมัคร

การทำกิจกรรมครั้งที่ 2 เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำตามที่อาสาสมัครสั่งและสามารถซักถามได้ เมื่อสงสัยจนกระทั่งผลงานเสร็จ เป็นที่น่าพอใจ

2.3 ผู้สังเกตการณ์มีหน้าที่ดังนี้

- สังเกตพฤติกรรมของอาสาสมัครว่ามีวิธีการออกคำสั่งอย่างไรและผู้ร่วมกิจกรรมว่ามีพฤติกรรมอย่างไรในครั้งแรก และครั้งที่ 2 ตลอดจนดูปฏิริยาของทั้งสองฝ่ายด้วย เพื่อนำมาอภิปรายในกลุ่ม

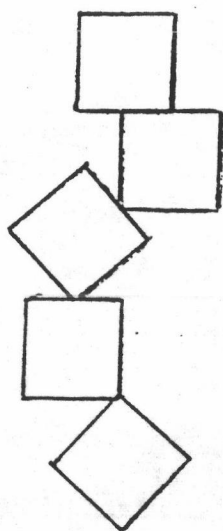
3. เมื่อทุกฝ่ายเข้าใจแล้วให้ดำเนินกิจกรรมได้
4. หลังจากเสร็จกิจกรรมในแต่ละตอน (ตอนที่ 1 ประเมิน ตอนที่ 2 ประเมิน) แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมประเมินผลในตารางเปรียบเทียบของแต่ละคน

สมาชิกร่วมกันอภิปราย "ปัญหาในการสื่อสารทางเดียว สองทาง และวิธีการแก้ไขปัญหาในการสื่อสาร"

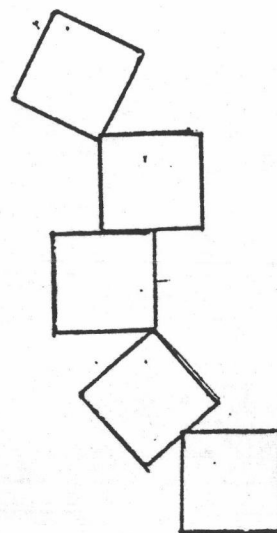
ประเด็นอภิปราย

- ท่านเห็นว่าการสื่อสารนี้ต้องการชี้ให้เห็นอะไร
- การสื่อสารมีประโยชน์อย่างไร
- การสื่อสารที่เกิดขึ้นทางเดียวจะเกิดผลอย่างไร
- การสื่อสาร 2 ทางให้ผลอย่างไร
- ถ้าเกิดปัญหาไม่เข้าใจกัน จะมีวิธีเข้าใจอย่างไร

5. วิทยากรสรุปเพิ่มเติมตามแนวความคิดข้างบน

ภาพที่ 1 การสื่อความหมายทางเดียว

ภาพที่ 2 การสื่อความหมายสองทาง

ตารางเปรียบเทียบ

จงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับรูปที่ท่านคิดว่าจะทำถูกและที่ถูกต้องจริง

รูปที่	คาดว่าถูก		ถูกต้องจริง	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

(ทัศนาศาสนา ค.ม. คู่มือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522).

กิจกรรมที่ 22 การประชาสัมพันธ์ (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

ศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

สาระของเอกสารชุดฝึกอบรม

หลักการประชาสัมพันธ์ กลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์

สื่อในการประชาสัมพันธ์

กิจกรรมที่ 23 ความจำเป็นในการนิเทศ (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

บทบาทสมมติ

1. วิทยากรแนะนำว่าต่อไปนี้จะเป็นการแสดงบทบาท เรื่อง "ที่นั่งมีปัญหา"

ขออาสาสมัคร 7 คน โดยขอให้ เป็นคนที่มีความสามารถในการแสดง

2. วิทยากรแจกบัตรคำสั่งให้สมาชิกทั้ง 7 คน ในบัตรคำสั่งแต่ละใบจะกำหนด
สถานการณ์และบทบาทให้

สถานการณ์ สมมติท่าน เป็นครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง วันนี้ครูใหญ่ได้เรียกประชุม เพื่อปรึกษา
หารือเกี่ยวกับ "ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน"

บทบาทที่ 1 ท่านเป็นครูใหญ่ ที่จะต้องเป็นผู้นำในการอภิปราย หลังจากเปิดประชุม
แล้ว ท่านพูดถึงปัญหาในการเรียนการสอน และปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ
โดยตัวท่านเองพูดถึงปัญหาในการบริหาร

บทบาทที่ 2 ท่านเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ ที่รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ
ในโรงเรียน ท่านพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามโครงการ อุปสรรคที่ทำให้โครงการ
ไม่ประสบผลสำเร็จ

บทบาทที่ 3 ท่านเป็นครูคนหนึ่งที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดทักษะ
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

บทบาทที่ 4 ท่านเป็นครูคนหนึ่งที่มีปัญหาในการผลิต และการใช้อุปกรณ์การสอน

บทบาทที่ 5 ท่านเป็นครูคนหนึ่งที่มีปัญหาเกี่ยวกับการวัดประเมินผล

บทบาทที่ 6 ท่านเป็นครูคนหนึ่งที่มีปัญหาเกี่ยวกับการสอนซ่อม เสริม

บทบาทที่ 7 ท่านเป็นครูคนหนึ่งที่มีปัญหาที่ได้รับหมายให้สอนประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา
ซึ่งไม่ตรงกับวิชาเอกที่ท่านเรียนมา

3. เมื่อทุกคนได้บัตรคำสั่งแล้วให้ศึกษาบัตรคำสั่ง 2 นาที แล้วเริ่มแสดง

4. เมื่อแสดงจบแล้วให้สมาชิกช่วยกันสรุปถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศวิทยากร
เขียนลงแผ่นใส

กิจกรรมที่ 24 เทคนิคการนิเทศ (เวลา 35 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม

ศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

สาระของเอกสารชุดฝึกอบรม

เทคนิคในการให้การนิเทศแบบต่าง ๆ และจุดมุ่งหมาย

ในการนิเทศ

4. วิทยากร เป่านกหวีด ๑ให้ผู้เล่นวีนงหาคู่ของตนเอง ๑ใครจับคู่ได้ก่อนให้รับนั่งลง
๑ใครจับคู่ได้ เป็นคู่สุดท้ายถือว่าแพ้

(อัญชณา เวสารรัชช และคณะ กิจกรรมละลายพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (ม.ป.ป.)

กิจกรรมที่ 30 ลักษณะเป็นผู้นำ (เวลา 30 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม ชมโทรทัศน์เรื่อง "ลักษณะผู้นำ" ความยาว 30 นาที

(ทัศนาศา แคมมณี "ลักษณะผู้นำ" เทปโทรทัศน์ประกอบการอบรมกลุ่มสัมพันธ์ ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524)

กิจกรรมที่ 31 กิจกรรมสรุป (เวลา 15 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม อภิปรายกลุ่มย่อย

หัวข้ออภิปราย

1. จงอภิปรายถึงบรรยากาศการทำงาน ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างลูกน้องของ
แบบผู้นำแต่ละแบบ คือ แบบอัตนิยม แบบเสรีนิยม แบบประชานิยม
  2. ท่านจะใช้ภาวะผู้นำแต่ละแบบในสถานการณ์ เช่นไรจึงจะเหมาะสม
  3. ผู้นำที่ดีมีลักษณะ เช่นไร
-

กิจกรรมที่ 32 การนิเทศแบบคลินิก (เวลา 60 นาที)

แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

สาระของเอกสารชุดฝึกอบรม กระบวนการในการนิเทศแบบคลินิก

(นิพนธ์ ไทยพานิช เอกสารการอบรมสัมมนาผู้บริหาร

โรงเรียนระดับสูง รุ่นที่ 10 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2523)

กิจกรรมที่ 33 กิจกรรมสรุป (เวลา 10 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

วิทยาการนำเสนอแผ่นใส แสดงแผนภูมิขั้นตอนในการนิเทศ
แบบคลินิก

กิจกรรมที่ 34 กิจกรรมสังเกตการสอน (เวลา 30 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

ชมโทรทัศน์ เรื่อง "การสอนคุณและทหาร" ความยาว
30 นาที (หน่วยบริการสื่อทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช) กิจกรรมนี้มุ่งที่จะให้สมาชิกได้ชมแล้วฝึก
การวิเคราะห์การสอนและสามารถนำไปใช้ได้จริง ฉะนั้น
หากผู้ดำเนินการอบรมแต่ละจังหวัด สามารถจะถ่าย
เทโทรทัศน์จากสภาพการสอนจริงในโรงเรียนได้
จะทำให้มองเห็นภาพการเรียนการสอนได้ใกล้เคียง
จากสภาพจริงมากขึ้น

กิจกรรมที่ 35 กิจกรรมมอบดอกไม้ (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรมแบ่งกลุ่ม

วัตถุประสงค์

เพื่อแบ่งสมาชิกผู้เข้าอบรมออกเป็น 5 กลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม

ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิก

เวลาที่ใช้

10 นาที

อุปกรณ์

กระดาษตัดเป็นรูปดอกไม้ จำนวนเท่ากับสมาชิก
ตรงกลาง เกสรดอกไม้จะมีกระดาษปิดเอาไว้
ภายในเกสรจะ เขียนชื่อดอกไม้ไว้ 5 ชนิด กุหลาบ
ดาวเรือง บานชื่น ราตรี บานไม่รู้โรย แต่ละชนิด
จำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรแจกดอกไม้ให้สมาชิก ร้องเพลงยิ้มรับดอกไม้
2. วิทยากรบอกให้สมาชิกเปิดดูที่เกสรดอกไม้ แล้วให้จับกลุ่มตามชื่อดอกไม้
วิทยากรร้องเพลง หากกลุ่ม

เพลงยิ้มรับดอกไม้

ท่านอง เพลงส่งรักส่งยิ้ม
เนื้อร้อง พงษ์เทพ มนัสตรง

ส่งดอกไม้แล้วก็ส่งยิ้ม
โปรดถนนมอย่ำให้ร่วงหล่น
ยิ้ม ยิ้ม ยิ้ม แล้วส่งดอกไม้
ลั่น ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา
ลั่น ลั่นลา ลั่นลา ลั่นลา

เธอจงยิ้มแล้วรับดอกไม้ (ซ้ำ)
เราทุกคนรักษาให้ดี
ได้ดอกไม้แล้วก็ส่งยิ้ม

เพลงหากกลุ่ม

กลุ่มไหน กลุ่มไหน
อย่ามัวกรอช้าเวลาจะไม่ทัน
ไหนกลุ่มฉัน

คำร้อง พระเยาว์ ปาลวัฒน์
คิดเร็วไวหากกลุ่มพลัน
ระวังจะ เดินชนกัน
นั่นไง

กิจกรรมที่ 36 การวิเคราะห์การสอน (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   ฝึกปฏิบัติ

การวิเคราะห์ การสอน เป็นขั้นตอนหนึ่ง ในกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ต้องอาศัยทักษะการปฏิบัติ ในการสังเกตการสอน และวิเคราะห์การสอน ซึ่งในกระบวนการนิเทศแบบคลินิคนั้น ก่อนขั้นสังเกตการณ์สอน และวิเคราะห์การสอน ผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศต้องตกลงร่วมกันในแนวปฏิบัติในการสังเกตการสอน เรื่องที่จะสังเกต ขอบเขตในการสังเกต และวิธีการเก็บและบันทึกข้อมูล ในรูปแบบการดำเนินการฝึกอบรมนี้ เมื่อได้นำเสนอเนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ในแนวคิด และกระบวนการในการนิเทศแบบคลินิกแล้ว ได้เน้นให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติ การสังเกตการสอนจากเทปโทรทัศน์การสอน และฝึกวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครู เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้และทักษะที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้ จึงอาจกำหนดให้สังเกตและวิเคราะห์ในด้านเทคนิคการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและด้านการควบคุมชั้นและบรรยากาศในชั้นเรียน โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูแล้ววิเคราะห์จุดดี จุดด้อย และเสนอแนวทางการปรับปรุงการสอน

กิจกรรมที่ 37 เสนอผลงาน (เวลา 30 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   บรรยายประกอบสื่อ ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา
เสนอผลงาน กลุ่มละ 8 นาที

กิจกรรมที่ 38 การสร้างแบบทดสอบ (เวลา 75 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   บรรยายประกอบสื่อ

กิจกรรมที่ 39 กิจกรรมประเมินตนเอง (เวลา 20 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

ทำแบบวัดคุณค่าคุณสมบัตินักเรียนเป็นครู

แบบวัดคุณสมบัตินักเรียนเป็นครู

แบบทดสอบนี้สร้างขึ้นเพื่อวัดคุณสมบัตินักเรียนเป็นครูของท่าน ท่านจะทราบคุณสมบัตินักเรียนเป็นครูในตัวท่านโดยทำแบบทดสอบต่อไปนี้

1. ทำแบบทดสอบฉบับที่ 1 ตอบคำถามทั้ง 12 ข้อ โดยพิจารณาว่าคุณสมบัติของครูที่ดีทั่วไป ในสายตามของท่านตามหัวข้อแต่ละข้อว่าสำคัญมากน้อยเพียงใด โดยการกรอกคะแนนลงในช่อง "ก" ตามลำดับดังนี้

4	คะแนน	สำคัญมากที่สุด	3	คะแนน	สำคัญมาก
2	คะแนน	สำคัญปานกลาง	1	คะแนน	สำคัญน้อย
0	คะแนน	ไม่สำคัญเลย			

2. เมื่อทำแบบทดสอบฉบับที่ 1 เสร็จเรียบร้อย ขอให้ท่านตอบแบบทดสอบฉบับที่ 2 โดยการเครื่องหมายลงในวงเล็บ (✓) หน้าข้อความที่มีให้เลือกลงในแต่ละข้อ ทั้ง 12 ข้อ โดยพิจารณาว่าตัวท่านเองนั้นมีคุณสมบัตินักเรียนเป็นครูมากน้อยเพียงใด

3. เมื่อทำแบบทดสอบฉบับที่ 2 เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ท่านนำคะแนนหน้าวงเล็บไปกรอกในช่อง "ข" ของแบบทดสอบฉบับที่ 1

4. นำคะแนนในช่อง "ก" และ "ข" ในแต่ละหัวข้อมาคูณกัน แล้วใส่ผลคูณที่ได้ในช่อง "ก X ข"

5. รวมคะแนนทั้งหมดในช่อง "ก X ข" แล้วกรอกคะแนนรวมลงในช่องรวมด้านล่างของตาราง

6. รวมคะแนนในช่อง "ก" แล้วคูณด้วย 3

7. นำผลลัพธ์จากข้อ 5 และข้อ 6 มาตั้งหารกัน เพื่อหาคุณสมบัตินักเรียนเป็นครู ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\text{ค่าคุณสมบัตินักเรียนเป็นครูของท่าน} = \frac{\text{ผลรวมของ ก X ข}}{\text{ผลรวมของ ก X 3}} \quad \text{หรือ} \quad \frac{\text{ผลลัพธ์ข้อ 5}}{\text{ผลลัพธ์ข้อ 6}}$$

แบบทดสอบฉบับที่ 1

แบบทดสอบการวัดค่าคุณสมบัติความเป็นครูทั่ว ๆ ไป ในสายตาของท่าน

ลำดับ	รายการ	ก	ข	ก X ข
1	นิยมความเป็นประชาธิปไตย			
2	มีความเมตตากรุณาและเห็นใจคน			
3	มีความอดทน			
4	มีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง			
5	มีบุคลิกภาพและกิริยามารยาทที่น่านิยม			
6	มีความยุติธรรมและความจริงใจ			
7	มีอารมณ์ขัน			
8	มีความประพฤติและอารมณ์สม่ำเสมอ			
9	มีความสนใจปัญหาของผู้เรียนและผู้ใกล้ชิด			
10	มีความคิดกว้าง ลึก ไกลและยืดหยุ่น			
11	รู้จักนึกถึงผู้อื่นและรู้จักชมเชยผู้อื่น			
12	มีความรอบรู้วิชาการที่เกี่ยวกับงาน ในหน้าที่หรือวิชาการที่สอน เป็นอย่างดี			
	รวม			

ค่าคุณสมบัติความเป็นครู =

แบบทดสอบฉบับที่ 2

แบบทดสอบการวัดค่าคุณสมบัติตของท่านเองในความเป็นครู

- (1) ท่านอาจกล่าวได้ว่าตัวท่านเองนั้นรู้สึก .....
- 0 ( ) นิยมระบอบประชาธิปไตยบ้างเหมือนกัน
- 1 ( ) นิยมระบอบประชาธิปไตยพอควร
- 2 ( ) นิยมระบอบประชาธิปไตยอย่างดี
- 3 ( ) นิยมระบอบประชาธิปไตยอย่างดีมาก
- (2) ท่านอาจกล่าวได้ว่าตัวท่านเองนั้น .....
- 0 ( ) เมตตากรุณาและเห็นใจคนบ้างเหมือนกัน
- 1 ( ) เมตตากรุณาและเห็นใจคนพอควร
- 2 ( ) เมตตากรุณาและเห็นใจคนดี
- 3 ( ) เมตตากรุณาและเห็นใจคนดีมาก
- (3) ท่านเป็นผู้มี .....
- 0 ( ) ความอดทนบ้างเหมือนกัน
- 1 ( ) ความอดทนพอควร
- 2 ( ) ความอดทนดี
- 3 ( ) ความอดทนดีมาก
- (4) ท่านเป็นผู้ที่ .....
- 0 ( ) สนใจสิ่งต่าง ๆ บ้างเหมือนกัน
- 1 ( ) สนใจสิ่งต่าง ๆ ดีพอควร
- 2 ( ) สนใจสิ่งต่าง ๆ ดี
- 3 ( ) สนใจสิ่งต่าง ๆ ดีมาก

(5) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) บุคลิกภาพและกิริยามารยาทพอใช้
- 1 ( ) บุคลิกภาพและกิริยามารยาทดี
- 2 ( ) บุคลิกภาพและกิริยามารยาทดีมาก
- 3 ( ) บุคลิกภาพและกิริยามารยาทดีที่สุด

(6) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) ความยุติธรรมและความจริงใจบ้าง เหมือนกัน
- 1 ( ) ความยุติธรรมและความจริงใจพอควร
- 2 ( ) ความยุติธรรมและความจริงใจดี
- 3 ( ) ความยุติธรรมและความจริงใจดีมาก

(7) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) อารมณ์ขันบ้าง เหมือนกัน
- 1 ( ) อารมณ์ขันพอควร
- 2 ( ) อารมณ์ขันดี
- 3 ( ) อารมณ์ขันดีมาก

(8) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) อารมณ์และความประพฤติสม่ำเสมอบ้าง เหมือนกัน
- 1 ( ) อารมณ์และความประพฤติสม่ำเสมอพอควร
- 2 ( ) อารมณ์และความประพฤติสม่ำเสมอดี
- 3 ( ) อารมณ์และความประพฤติสม่ำเสมอดีมาก

(9) ท่านเป็นผู้ที่มีความ .....

- 0 ( ) สนใจปัญหาของผู้เรียนและผู้ใกล้ชิดบ้าง เหมือนกัน
- 1 ( ) สนใจปัญหาของผู้เรียนและผู้ใกล้ชิดพอควร

- 2 ( ) สนใจปัญหาของผู้เรียนและผู้ใกล้ชิด
 3 ( ) สนใจปัญหาของผู้เรียนและผู้ใกล้ชิดดีมาก

(10) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) คิดกว้าง ลึก ไกล และยืดหยุ่นบ้างเหมือนกัน
 1 ( ) คิดกว้าง ลึก ไกล และยืดหยุ่นพอควร
 2 ( ) คิดกว้าง ลึก ไกล และยืดหยุ่นดี
 3 ( ) คิดกว้าง ลึก ไกล และยืดหยุ่นดีมาก

(11) ท่านเป็นผู้ที่มี .....

- 0 ( ) รู้จักนึกถึงและชมเชยผู้อื่นบ้างเหมือนกัน
 1 ( ) รู้จักนึกถึงและชมเชยผู้อื่นพอควร
 2 ( ) รู้จักนึกถึงและชมเชยผู้อื่นดี
 3 ( ) รู้จักนึกถึงและชมเชยผู้อื่นดีมาก

(12) ท่านเป็นผู้ที่ .....

- 0 ( ) รอบรู้วิชาการที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่หรือวิชาที่ท่านสอนบ้างเหมือนกัน
 1 ( ) รอบรู้วิชาการที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่หรือวิชาที่ท่านสอนพอควร
 2 ( ) รอบรู้วิชาการที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่หรือวิชาที่ท่านสอนดี
 3 ( ) รอบรู้วิชาการที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่หรือวิชาที่ท่านสอนดีมาก

ค่าคุณสมบัติประกอบความเป็นครู

0.0	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9	1.0
ต่ำกว่าอุดมคติ มาก	ต่ำกว่าอุดมคติ				ปานกลาง		ใกล้เคียงกับ อุดมคติ		ตรงกับอุดมคติ	

9. การแปรผล ค่าคุณสมบัติความเป็นครู จะมีค่าไม่เกิน 1 ผลลัพธ์ที่ได้จากข้อ 7 คือ

ค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านเองซึ่งแปลได้ตามตารางนี้

คำอธิบาย

1. ถ้าค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านอยู่ระหว่าง 0.9-1.0 ก็แสดงว่าท่านมีค่าของความเป็นครูตามอุดมคติของท่านแล้ว แต่อาจจะไม่จริงเสมอไป เนื่องจากความลำเอียงเข้าข้างตนหรือตั้งอุดมคติไว้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็นจริง ในกรณีเช่นนี้ ท่านอาจจะต้องพิจารณาปรับปรุงตนเองใหม่

2. ถ้าค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านอยู่ระหว่าง 0.7-0.8 ก็แสดงว่าท่านมีค่าของความเป็นครูอยู่ในระดับใกล้เคียงกับอุดมคติของท่านแล้วท่านพยายามปรับตนเองให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

3. ถ้าค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านอยู่ระหว่าง 0.5-0.6 ย่อมแสดงให้เห็นว่าท่านมีค่าของความเป็นครูอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น จนถึงหรือใกล้เคียงกับระดับอุดมคติของท่าน

4. ถ้าค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านอยู่ระหว่าง 0.2-0.4 ย่อมแสดงว่าท่านมีค่าของความเป็นครูอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีที่ท่านจะได้ให้ความสนใจ พยายามปรับปรุงตนเองไปเรื่อย ๆ จนไม่ช้าท่านก็จะพบความสำเร็จได้เช่นกัน

5. ถ้าค่าคุณสมบัตินี้ เป็นครูของท่านในขณะนี้ยังอยู่ระหว่าง 0.0-0.1 ย่อมแสดงว่าท่านมีค่าของความเป็นครูอยู่ในระดับต่ำมาก ความเป็นครูของท่านในขณะนี้ยังอยู่ห่างจากความเป็นครูในอุดมคติของท่านมาก เมื่อท่านทราบเช่นนี้ก็จะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองโดยเกิดความรู้สึก ความตั้งใจ และความพยายามที่จะศึกษาความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น

(มหาวิทยาลัย, ทบวง ศูนย์พัฒนาแห่งชาติของประเทศไทย, รายงานการวิจัย การสร้างหน่วยการเรียนตัวอย่าง วิชาพื้นฐานวิชาชีพในหลักสูตรการฝึกหัดครู, 2529)

กิจกรรมที่ 40 การหาคุณภาพแบบทดสอบ (เวลา 75 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   การบรรยาย

กิจกรรมที่ 41 กิจกรรมสรุปและมอบหมายภาระกิจ (เวลา 10 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   วิทยากรนำ เสนอตาราง เกณฑ์พิจารณาคุณภาพแบบทดสอบ พร้อมทั้งมอบหมายให้สมาชิกทำแบบฝึกหัดการหาคุณภาพข้อสอบ

กิจกรรมที่ 42 กิจกรรมประดับดาว (เวลา 30 นาที)

ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมประ เหมินผลประจำวัน

แนวการจัดกิจกรรม

- อุปกรณ์
1. ป้ายนิเทศ
  2. กระดาษชาร์ทรายการในแต่ละด้านในการจัดดำเนินการอบรมที่จะประ เหมิน
  3. กระดาษชาร์ทรายการที่จะประ เหมินของสมาชิกแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรม

1. ให้สมาชิกกลุ่มที่ชนะในการประกอบกิจกรรมยาม เข้าส่งตัวแทนออกมาประ เหมินกิจกรรมโดยขอความเห็นจากสมาชิกทั้งหมดว่ารายการนั้นควรจะประ เหมินให้ได้กี่ดาว ในการประ เหมินให้ยึดหลักประชาธิปไตย ถิอมติของสมาชิกส่วนมาก (ตัวอย่างรายการที่จะประ เหมิน)

- กิจกรรมยาม เข้า
- ขั้นตอนของการฝึกอบรมต่อ เนื่องและสอดคล้องกัน
- ความเหมาะสมของสื่อ
- คุณภาพของสื่อ
- วิทยากรอธิบายได้ชัดเจนและ เข้าใจง่าย
- กิจกรรมฝึกปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้จริง
- บรรยากาศของการอบรม

2. ขณะเดียวกันวิทยากรก็ประชุมประ เหมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม

ตัวอย่างรายการประ เหมินผล

- ความสนใจ
- การให้ความร่วมมือ
- ผลงานของกลุ่ม

3. เสร็จแล้วนำไปติดที่ป้ายนิเทศ แล้วให้ตัวแทนสมาชิกอ่านให้สมาชิกฟัง

กิจกรรมที่ 43 ชื่อ ชิบ-แซบ (เวลา 15 นาที)

ลักษณะของกิจกรรม กิจกรรม เข้ายาม

วัตถุประสงค์ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น และสามารถจดจำชื่อผู้เข้าร่วมอบรมคนอื่น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้นำกิจกรรมเดินพร้อมกับบ่นไปว่า ซิป - แชน ๑ ๑ ๑
2. ผู้นำชี้มือไปที่คนใดคนหนึ่ง แล้วพูดว่า "ซิป" หรือ "แชน" หรือ ซิป-แชน
ถ้าผู้นำพูดว่า ซิป ให้ผู้ที่ถูกชี้บอกชื่อของคนที่อยู่ทางซ้ายมือของตน
ถ้าผู้นำพูดว่า แชน ให้ผู้ที่ถูกชี้บอกชื่อของคนที่อยู่ทางขวามือของตน
ถ้าพูด ซิป-แชน ก็ให้บอกชื่อของทั้งสองคนที่อยู่ข้าง ๆ จะบอกชื่อใครก่อนก็ได้
3. ถ้าผู้ใดบอกชื่อเพื่อนผิด บอกไม่ได้ ต้องออกมาเป็นคนพูดและกีดกันคนอื่นแทน
(อัญชนะ เวสารัชช และคณะ กิจกรรมละลายพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (ม.ป.ป.)

กิจกรรมที่ 44 เสนอผลงานและอภิปรายซักถาม (เวลา 45 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

- (1) ให้ผู้ที่บอกชื่อของเพื่อนไม่ได้ในกิจกรรมยามเช้าออกมาจับฉลากเพื่อ
รายงานผลการทำแบบฝึกหัด

ตัวอย่างหัวข้อรายงาน

1. แบบทดสอบที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
  2. การสร้างข้อคำถาม เป็นแบบทดสอบควรจะสร้างให้ครอบคลุมในด้าน
ใดบ้าง
  3. ข้อสอบที่จะถือว่าเป็นข้อสอบมาตรฐานได้จะต้อง เป็นข้อสอบที่มีลักษณะ
อย่างไร
  4. การหาคุณภาพของข้อสอบสามารถวิเคราะห์ได้กี่ลักษณะ อะไรบ้าง
  5. การวิเคราะห์แบบสอบทั้งฉบับมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
  6. การวิเคราะห์แบบสอบ เป็นรายข้อมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร
- (2) สมาชิกถามข้อสงสัยในการคำนวณหาค่าต่างๆ ของแบบทดสอบ โดย

วิทยากรและสมาชิกช่วยกันอธิบายจนเป็นที่เข้าใจ

กิจกรรมที่ 45 ภาษาพาสนุก (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม	เป็นกิจกรรมแบ่งกลุ่ม
วัตถุประสงค์	เพื่อแบ่งสมาชิกออกเป็น 10 กลุ่ม
ขนาดของกลุ่ม	ประมาณ 10-13 คน
เวลาที่ใช้	10 นาที
อุปกรณ์	กระดาษต่อข้อความ เป็น สุภาษิต หรือ คำพังเพย เลือกสุภาษิต หรือคำพังเพยมา 10 คำ เขียนลงในแถบประโยค ที่ทำจากกระดาษโปสเตอร์แข็ง แล้วตัดออกเป็นชิ้น จำนวนเท่ากับ สมาชิกภายในกลุ่ม

ขั้นตอนกิจกรรม

1. วิทยากรแจกชิ้นส่วนของกระดาษให้
2. วิทยากรให้สมาชิกผู้เข้าอบรมนำไปต่อกันให้เป็น คำสุภาษิต
3. กลุ่มใดเสร็จก่อนให้นั่งลง กลุ่มที่เสร็จทีหลังถือว่าแพ้

กิจกรรมที่ 46 การวิเคราะห์แบบทดสอบ (เวลา 140 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม ฝึกปฏิบัติ

เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้และมีความสามารถวิเคราะห์แบบทดสอบได้ ให้แต่ละกลุ่มนำแบบทดสอบที่ใช้อยู่ในกลุ่มโรงเรียนมาวิเคราะห์ร่วมกัน วิเคราะห์แบบทดสอบทั้งฉบับ เพื่อหาความเชื่อมั่น และความเที่ยงตรง และวิเคราะห์เป็นรายข้อ เพื่อหาระดับความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแต่ละข้อ โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข้อสอบ และสูตรการคำนวณ ตามที่ได้ศึกษา

กิจกรรมที่ 47 ศูนย์ข้อสอบมาตรฐาน (เวลา 30 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม ศึกษาเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง
(อุทัย บุญประเสริฐ การจัดทำคลังข้อทดสอบ ภาควิชาการ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531)

กิจกรรมที่ 48 การสอนซ่อมเสริม (เวลา 50 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   ศึกษาจากเอกสารชุดฝึกอบรม

สาระของเอกสาร   ประเภทของการสอนซ่อมเสริม หลักการสอนซ่อมเสริม
กระบวนการสอนซ่อมเสริม วิธีการสอนซ่อมเสริม

กิจกรรมที่ 49 การสอนซ่อมเสริม (เวลา 20 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม   ชมโทรทัศน์เรื่อง "การสอนซ่อมเสริม" ความยาว 20 นาที

(คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. หน่วยงานพิเศษ "การสอนซ่อมเสริม" เทปโทรทัศน์)

กิจกรรมที่ 50 วิทศเทิรลม (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม   กิจกรรมแบ่งกลุ่ม

วัตถุประสงค์   เพื่อแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อย 10 กลุ่ม

ขนาดของกลุ่ม   ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าอบรม

เวลาที่ใช้   10 นาที

อุปกรณ์

1. นกกระดาษ (ใช้กระดาษโปสเตอร์สีทึบเป็นรูปนก จำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกที่เข้าอบรม ให้มีนกสีต่างกันหลาย ๆ สี ใต้ปีกนกเขียนชื่อนก เช่น นกกระจาบ นกขมิ้น นกกระจิบ นกกระจอก นกแก้ว นกกาเหว่า นกพิลาป นกยูง นกกระทา นกกางเขน จำนวนเท่ากับสมาชิกภายในกลุ่ม)

2. แผนภูมิเพลงนกบิน

3. ยอดไม้หรือกิ่งไม้ที่มีแขนงเยอะ ๆ สำหรับผูกนกห้อยไว้บนกิ่งไม้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ให้สมาชิกร้องเพลงนกบิน 2 เที่ยว

2. ให้สมาชิกร้องเพลง พร้องทั้งแสดงท่าทางบ๊องออกไปหยิบนกมาคนละตัว
3. วิทยากรบอกให้สมาชิกแบ่งกลุ่มตามชื่อของนกที่อยู่ใต้ปีก

เพลงนกบิน

ท่านอง ZUM GALI GALI

คำร้อง สุเทพ โชคสกุล

เจ้านกน้อยคล้อยบินสู่เวหา

เจ้าดลาเล่นลมเพลินฤดี

บิน บิน ดลา เล่นลม

บินล่อง บินลอย บินดลา ดลาเล่นลม

กิจกรรมที่ 51 สภาพปัญหาในการสอนซ่อมเสริม (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม	อภิปรายกลุ่ม
หัวข้อในการอภิปราย	1. ปัญหาด้านการบริหาร
	2. ปัญหาด้านวิชาการ
	3. ปัญหาด้านอื่น ๆ

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มอภิปรายปัญหาร่วมกัน แล้วเสนอแนะแนวทางแก้ไข
2. วิทยากรสรุปประเด็นต่าง ๆ พร้อมแนวทางแก้ไขลงแผ่นโปสเตอร์

กิจกรรมที่ 52 ระบบการจัดหนังสือ (เวลา 60 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม นำเสนอในรูปแบบของ สไลด์ จำนวน 55 ภาพ เวลา 60 นาที

กิจกรรมที่ 53 ปณิธานจากการอบรม (เวลา 30 นาที)

ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมประเมินผล

แนวการจัดกิจกรรม	1. ให้สมาชิกเขียนถึงสิ่งที่ได้รับการอบรมครั้งนี้
- การอบรมนี้ทำให้ท่านมีความรู้มากขึ้น	- สิ่งที่ได้จากการอบรมตรงกับความต้องการของท่านหรือไม่
เพียงใด	
- ท่านชอบการอบรมแบบนี้หรือไม่	- ท่านอยากให้มีการอบรมแบบนี้หรือไม่

- หากท่านต้องการให้มีการอบรม เช่นนี้อีก
- จากการอบรมครั้งนี้ท่านคิดว่าความรู้ที่ท่านต้องการจะให้มีการอบรมในเรื่องอะไรบ้าง
- ท่านได้มีประโยชน์เพียงใด
- เมื่อท่านกลับไปทำงานแล้วท่านคิดว่าท่านจะทำสิ่งใดบ้าง

2. เมื่อสมาชิกเขียนเสร็จแล้ว นำส่งวิทยากรหัวหน้าวิทยากรผู้คุมตัวอย่างชั้นมาอ่านสัก 5-6 คน

กิจกรรมที่ 54 สวัสดิ์ (เวลา 15 นาที)

ลักษณะกิจกรรม เพื่อสร้างบรรยากาศในการอบรม ให้สมาชิกได้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน และพร้อมที่จะรับการอบรม

อุปกรณ์ แผนภูมิ เพลง "สวัสดิ์"

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรนำร้องเพลง 2 เที้ยว
2. วิทยากรสาธิตท่าทางประกอบเพลง

สวัสดิ์	- พนมมือขึ้นพร้อมทั้งก้มศีรษะ
วันนี้มาพบเธอ	- ใช้นิ้วชี้ทั้งสองชี้ไปที่คู่ของตน
ฉันดีใจจริงนะ เธอมาพบเธอสุขใจ	- มือทั้งสองประสานกันไว้ที่หน้าอก
เธอนั้นอยู่สบายดีหรือไม่	- ใช้นิ้วชี้ข้างขวาชี้ไปที่คู่ของตน มือซ้ายเท่าสะเอว
ฉันนั้นอยู่สบายกายและใจ	- ใช้นิ้วหัวแม่มือข้างซ้ายชี้ที่อกของตัวเอง มือขวาเท่าสะเอว
มาร้องรำกันไป	- มือซ้ายจับที่อก มือขวาดึงวง
ให้ฤทัยเบิกบาน	- สองมือร่ำทำท่าประสานที่อก แล้วจับมือสลัดออกไปจากตัว

3. ให้สมาชิกยืนเข้าแถว 2 วง จับคู่หันหน้าเข้าหากัน
4. ให้สมาชิกทุกคนแสดงท่าทางประกอบเพลง "สวัสดิ์"

กิจกรรมที่ 55 การทำบัตรรายการ (เวลา 40 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม นำเสนอในรูปแบบของสไลด์ จำนวน 33 ภาพ ความยาว 40 นาที

กิจกรรมที่ 56 การทำบัตรรายการ (เวลา 30 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม

ฝึกปฏิบัติการทำบัตรรายการ

1. วิทยากรให้รายชื่อหนังสือและรายชื่อวารสาร อย่างละ 1 รายการ ต่อคน แต่ละคนจะต้องไม่ซ้ำชื่อกัน (ยกเว้นวารสาร อาจซ้ำกันได้) รายชื่อที่ให้ต้องมีรายละเอียดครบในการลงบัตรรายการ พร้อมทั้ง แจกบัตรรายการให้คนละ 5 แผ่น
2. ให้ทำบัตรรายการชุด มีบัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง บัตรหัวเรื่อง บัตรแจ้งหมู่ และบัตรรายการวารสาร
3. เสร็จแล้วให้เข้ากลุ่มกันกลุ่มละ 10 คน แล้วนำบัตรแต่ละชนิดมา เรียงกัน

กิจกรรมที่ 57 กิจกรรมระบำผึ้ง (เวลา 10 นาที)

ลักษณะกิจกรรม

กิจกรรมแบ่งกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแบ่งสมาชิกออกเป็นกลุ่มย่อยประกอบกิจกรรมอันดับต่อไป
2. เพื่อให้สมาชิกเกิดความสุขสนาน

ขนาดของกลุ่ม

10-13 คน

เวลาที่ใช้

10 นาที

อุปกรณ์

1. ใช้กระดาษโปสเตอร์แข็งตัดเป็นรูปตัวผึ้งจำนวน เท่ากับสมาชิกที่เข้าอบรมให้มีผึ้งสีต่าง ๆ กันหลาย ๆ สี ใต้ท้องผึ้งเขียนชื่อ เครื่องดนตรี อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องใช้ในครัว เครื่องกีฬา ชื่อประเทศ ชื่อจังหวัด ชื่อโบราณสถาน ชื่อตัวละครในวรรณคดี ชื่อดารานาฏยพนธ์ แต่ละชื่อ เท่ากับจำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม
2. แผนภูมิเพลงระบำผึ้ง
3. ป้ายนิเทศใช้กระดาษโปสเตอร์ตกแต่ง เป็นภาพตัวผึ้งให้มิดันไม้สำหรับ ติดตัวผึ้ง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ให้สมาชิกร้องเพลงรำบำผึ่งสัก 2-3 เที้ยว
2. ให้สมาชิกร้องเพลงทำท่าประกอบ เพลงออกไปหยิบผึ่งมาคนละตัว
3. เสร็จแล้ววิทยากรให้สมาชิกเข้ากลุ่ม ตามประเภทของชื่อที่ระบุไว้ใต้
ท้องผึ่ง ขณะที่สมาชิกกำลังหากกลุ่ม วิทยากรร้องเพลง หากกลุ่ม (ดูที่
กิจกรรมที่ 35)

เพลงระบำผึ่ง

ทำนอง ดัดแปลงมาจากเพลงพม่าเขว

คำร้อง คุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง

ผึ่งงาน ผึ่งงาน ผึ่งงาน เสาะหาน้ำหวาน

ซิด เขยตามพวงผามาสนัญ

เข้าบานตระการงามวิไล

ชานล่อภมรให้วอนชม

เอนลู่ตามลมส่งกลิ่นไกล

หึ่ง หึ่ง เสียงผึ่งเคล้าคลึงเกสรดอกไม้ พอแล้วรีบไปรวงรัง

กิจกรรมที่ 58 การซ่อมแซมหนังสือ (เวลา 60 นาที)

แนวการจัดกิจกรรม ฝึกปฏิบัติจริง

ให้แต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัติการซ่อมหนังสือ การนวดหนังสือ (การเปิดหนังสือ
ที่ได้รับมาใหม่) การซ่อมหนังสือที่หน้าหลุดออกเป็นข้างหน้า หนังสือหลุดเป็นยก ซ่อมปกหนังสือ
หนังสือที่สันแตก หรือสันหลุด หนังสือที่หลุดออกจากปกแต่ปกและหนังสือยังอยู่ในสภาพดี การซ่อม
หนังสือยับยู่ยี่

(แม้้นมาส ขวลิต. การระวังรักษาและซ่อมหนังสือ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร :
สรวิทยาสาส์น, 2530).

กิจกรรมที่ 63 กิจกรรมประเมิน (เวลา 30 นาที)

- แนวการจัดกิจกรรม
1. วิทยากรแจกแบบประเมินผลการดำเนินการฝึกอบรม
  2. เก็บรวบรวมแบบประเมินเมื่อหมดเวลา
  3. นำแบบประเมินไปวิเคราะห์
-

กิจกรรมที่ 64 กิจกรรมอาลา (เวลา 30 นาที)

จุดประสงค์ เพื่อกล่าวคำอาลา

เวลา ประมาณ 30 นาที

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

1. ให้สมาชิกเข้าแถวเป็นวงกลม
2. สมาชิกจับมือประสานกันร้องเพลง "จับมือกันไว้ให้มั่นคง"
3. เมื่อร้องเพลงจบแล้ว ให้ร้องเพลง "ลาก่อนเพื่อนรัก" ขณะร้องเพลงให้วิทยากรผู้นำเดินเข้าไปในวงเพื่อไหว้แสดงการอาลาสมาชิก วิทยากรท่านอื่น ๆ และสมาชิกที่ยืนอยู่ในแถวคนต่อไปเดินตาม จนกว่าสมาชิกและวิทยากร แสดงการอาลากันเสร็จ

เพลงจับมือกันไว้ให้มั่นคง

จับมือกันไว้ให้มั่นคง	เพื่อความยินยอมสามัคคี
รักกันปรองดองเหมือนน้องพี่	เพื่อความสามัคคีร่วมกัน
โกรธกันมันร้ายเป็นสิ่งเลว	เปรียบดังเปลวเพลิงร้อนโพ้น
เผาใจให้มีความไหวหวั่น	จับมือยืนไว้ด้วยกัน เป็นสิ่งดี

ลาก่อนเพื่อนที่รัก

ลาก่อนเพื่อนที่รัก ลาก่อนเพื่อนที่รัก ลาก่อน ลาก่อน

เราคงพบกันอีก เราคงพบกันอีก ลาก่อน ลาก่อน

ลาก่อนเพื่อนที่รัก ลาก่อนเพื่อนที่รัก ลาก่อน ลาก่อน

เราคงพบกันอีก เราคงพบกันอีก ลาก่อน ลาก่อน

เราคงพบกันอีก เราคงพบกันอีก ลาก่อน ลาก่อน

ลาแล้ว ลาก่อน

(คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน คู่มือดำเนินการฝึกอบรม โครงการ
ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร : วิกตอรีเฟาเวอร์
พอยท์, 2528).